

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

Завідувач кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**

« ____ » _____ **20** __ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Удосконалення управління прибутком підприємства для
підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки»

Освітньо-професійна програма «Управління фінансово-економічною безпекою»
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач

Микола ГАЖЕНКО

Науковий керівник,

к.е.н., доц.

Ольга ЧЕПЕЦЬ

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Управління фінансово-економічною безпекою»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

«_____» _____ 202__р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

Гаженку Миколі Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Удосконалення управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки»

Науковий керівник: Чепець Ольга Григорівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «07» жовтня 2025 року № 2994

2. Термін подання здобувачем роботи: 08.12.2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: Нормативно-правові акти та науково-практична література, пов'язані з темою дослідження, річні звіти, дані аналітичного та синтетичного обліку фермерського господарства «Гаженка Миколи Олексійовича».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Теоретичні засади управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки. 2. Практичні аспекти управління прибутком фермерського господарства «Гаженка Миколи Олексійовича». 3. Удосконалення управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Взаємозв'язок між прибутком та складовими фінансово-економічної безпеки підприємства. Інтегральна оцінка складових фінансово-економічної безпеки ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича». Рекомендації для оптимізації рівня управління прибутком підприємства за якісної підтримки ефективного рівня фінансово-економічної безпеки. Можливості ERP-систем у моніторингу прибутку в реальному часі. Методи управління прибутком. Динаміка фінансових результатів ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича». Механізм впливу управління прибутком на фінансово-економічну безпеку ФГ «Гаженка

Миколи Олексійовича». Сформований АВС-аналіз діяльності ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ лютий 2025 _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Діагностика рівня управління прибутком господарства та його вплив на рівень фінансово-економічної безпеки	лютий 2025	
2	Аналіз фінансово-економічної діяльності ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»	березень 2025	
3	Оцінка функціонування служби економічної безпеки підприємства в розрізі окремих складових	квітень 2025	
4	Теоретичні засади управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки	червень 2025	
5	Удосконалення управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки	жовтень 2025	
6	Вступ. Висновки. Оформлення кваліфікаційної роботи	грудень 2025	

Здобувач _____
(підпис)

Микола ГАЖЕНКО _____
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Ольга ЧЕПЕЦЬ _____
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТИ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЙОГО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	10
1.1. Поняття прибутку, його роль, ключові етапи та методи його управління	10
1.2. Фактори впливу на формування та використання прибутку як індикатора фінансово-економічної безпеки підприємства	14
1.3. Взаємозв'язок управління прибутком з фінансово-економічною безпекою підприємства	18
Висновки до першого розділу	22
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ГАЖЕНКА МИКОЛИ ОЛЕКСІЙОВИЧА»	24
2.1. Аналіз фінансово-економічної діяльності ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»	24
2.2. Оцінка функціонування служби економічної безпеки підприємства в розрізі окремих складових	29
2.3. Діагностика рівня управління прибутком господарства та його вплив на рівень фінансово-економічної безпеки	32
Висновки до другого розділу	38
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЙОГО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	40
3.1. Розробка фінансових інструментів для підвищення рівня ефективності управління прибутком підприємства	40
3.2. Модернізація системи контролю для підвищення рівня	

управління прибутком підприємства	45
3.3. Оптимізація управління прибутком для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства	49
Висновки до третього розділу	55
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
ДОДАТКИ	66

РЕФЕРАТ

Тема «Удосконалення управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки»

Кваліфікаційна робота: 60 ст. основного тексту, 8 табл., 13 рис., 1 додаток, 50 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки.

Предметом дослідження виступають теоретико-практичні аспекти що удосконалення управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки

Методи дослідження. В процесі дослідження були використані наступні методи: аналіз та узагальнення для розкрити теоретичні засади управління прибутком; системний та логічний аналіз для встановлення взаємозв'язків між прибутком і рівнем фінансової стійності; економічний аналіз показників прибутку та його розподілу; АВС-аналіз для визначення найбільш прибуткових видів продукції; методи математичного моделювання та інші.

Розкрито теоретичні засади управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки. Проаналізовано фінансово-економічну діяльність ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» та оцінено функціонування служби економічної безпеки підприємства в розрізі окремих складових. Проведено діагностику рівня управління прибутком господарства та його вплив на рівень фінансово-економічної безпеки. Запропоновано фінансові інструменти для підвищення рівня ефективності управління прибутком підприємства. Розроблено пропозиції щодо сучасних методів контролю для підвищення рівня управління прибутком підприємства. Впроваджено заходи щодо оптимізації управління прибутком для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Ключові слова

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, РИЗИКИ, УПРАВЛІННЯ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ПРИБУТОК, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ОПТИМІЗАЦІЯ, КОНТРОЛЬ, РЕЗЕРВИ

ABSTRACT

Topic «Improving the company's profit management to increase the level of its financial and economic security»

Qualification work: 60 st. of the main text, 8 tables, 13 figures, 1 appendix, 50 literary sources.

The object of the study is the process of managing the company's profit to increase the level of its financial and economic security.

The subject of the study is the theoretical and practical aspects of improving the company's profit management to increase the level of its financial and economic security

Research methods. The following methods were used in the research process: analysis and generalization to reveal the theoretical foundations of profit management; systematic and logical analysis to establish relationships between profit and the level of financial stability; economic analysis of profit indicators and its distribution; ABC analysis to determine the most profitable types of products; methods of mathematical modeling and others.

The theoretical principles of enterprise profit management to increase the level of its financial and economic security are revealed. The financial and economic activity of the farming «Mykola Oleksiyovych Gazhenka» was analyzed and the functioning of the enterprise's economic security service was evaluated in terms of individual components. Diagnostics of the level of farm profit management and its impact on the level of financial and economic security were carried out. Financial instruments are proposed to increase the level of efficiency of the company's profit management. Proposals have been developed regarding modern control methods to increase the level of enterprise profit management. Measures have been implemented to optimize profit management to increase the level of financial and economic security of the enterprise.

Key words

SECURITY, RISKS, MANAGEMENT, FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY, PROFIT, EFFICIENCY, OPTIMIZATION, CONTROL, RESERVES

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними умовами ведення бізнесу, коли підприємства стикаються з високим рівнем економічних, ринкових та виробничих ризиків. Ефективне управління прибутком дозволяє не лише забезпечити стабільну фінансову позицію, а й створювати резерви для покриття непередбачуваних витрат, модернізації виробництва та впровадження інновацій. Це особливо важливо в аграрному секторі, де прибутковість безпосередньо залежить від погодних умов, ринкових коливань цін на аграрну продукцію та ефективності управління виробничими ресурсами.

Для аграрного підприємства грамотне управління прибутком стає ключовим інструментом підвищення фінансово-економічної безпеки, оскільки дозволяє оптимізувати розподіл ресурсів між операційною діяльністю, інвестиціями та формуванням стабілізаційних фондів. Забезпечення належного рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, а також своєчасне створення фінансових резервів сприяє мінімізації ризиків, пов'язаних із виробничими збоями чи коливанням ринкових цін, що, в свою чергу, забезпечує стійкий розвиток господарства та підвищення його конкурентоспроможності.

Питанням щодо управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки приділяє увагу багато вчених та науковців, наприклад, так як Башинська І.О., Валянська А.О., Гомонюк Г.І., Белінська С.М., Крисіна І.О., Богацька Н. М., Кузьменко М. М., Дуляба Н. І., Воронкова Т.Є., Безпалько Н.Ю., Корнілов С. О., Куліш Є. В., Єпіфанова І.Ю., Майборода О. Є., Сукрушева Г. О., Павлюк І.О., Скибенко Т.С., Чемерис М.В. та інші. Водночас, потребує подальшого дослідження складова щодо удосконалення методик застосування фінансових інструментів, адаптації їх до специфіки аграрної галузі та умов ринку.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження існуючих підходів, розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки.

Для досягнення обраної мети, необхідно поставити та виконати такі завдання, як:

- розкрити теоретичні засади управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки;
- проаналізувати фінансово-економічну діяльність ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» та оцінити функціонування служби економічної безпеки підприємства в розрізі окремих складових;
- провести діагностику рівня управління прибутком господарства та його вплив на рівень фінансово-економічної безпеки;
- запропонувати фінансові інструменти для підвищення рівня ефективності управління прибутком підприємства;
- розробити пропозиції щодо сучасних методів контролю для підвищення рівня управління прибутком підприємства;
- впровадити заходи щодо оптимізації управління прибутком для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки.

Предметом дослідження виступають теоретико-практичні аспекти щодо удосконалення управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки

Методи дослідження. В процесі дослідження були використані наступні методи: аналіз та узагальнення для розкрити теоретичні засади управління прибутком; системний та логічний аналіз для встановлення взаємозв'язків між прибутком і рівнем фінансової стійкості; економічний аналіз показників прибутку та його розподілу; АВС-аналіз для визначення найбільш прибуткових видів продукції; методи математичного моделювання

та інші.

Інформаційною базою для проведення дослідження слугували фінансова звітність ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича», наукові джерела в межах предметної сфери даного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів:

удосконалено:

- підхід щодо визначення аспектів взаємозв'язку між прибутком та складовими фінансово-економічної безпеки підприємства., що поєднує у собі функції оцінки ризиків та ефективності управління;

набуло подальшого розвитку:

- рекомендації щодо застосування фінансових інструментів для підвищення рівня ефективності управління прибутком підприємства;

- структура формування фінансової стратегії підприємства, яка передбачає комплекс принципів, цілей, інструментів та методів управління фінансовими ресурсами;

- використання математичного моделювання та інтегрального індексу фінансово-економічної безпеки, що дозволяє формалізувати оптимальні частки розподілу прибутку.

Апробація одержаних результатів. Основні положення і результати дослідження доповідались на конференціях: «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств» (м. Дніпро, 2025 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 1 статтю, загальним обсягом 0,46 ум. друк. арк.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку джерел 50 найменувань, містить 8 таблиць, 13 рисунків, 1 додаток. Основний зміст роботи викладено на 60 ст. друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЙОГО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

1.1. Поняття прибутку, його роль, ключові етапи та методи його управлінням

Прибуток – це ключовий фінансовий показник, що відображає результат господарської діяльності підприємства. Він визначається як різниця між загальними доходами та сукупними витратами за певний період. Прибуток є основною метою функціонування будь-якого комерційного суб'єкта, адже саме його наявність дозволяє підприємству не лише виживати на ринку, але й розвиватися, розширювати свою діяльність, впроваджувати інновації та забезпечувати конкурентоспроможність.

Підкреслимо, що прибуток підприємства водночас виступає важливим індикатором його ефективності та стійкості. Однак сучасні наукові підходи трактують прибуток значно ширше - як інтегральний показник, що поєднує у собі результативність господарської діяльності, рівень управлінських рішень та здатність підприємства створювати додану вартість у ринкових умовах.

У науковій літературі існує кілька підходів до визначення сутності прибутку:

- економічний підхід розглядає прибуток як різницю між доходами та витратами, що забезпечує підприємству можливість відтворення та розвитку [5];

- фінансовий підхід акцентує увагу на прибутку як головному джерелі формування власного капіталу та фінансової стабільності [14];

- управлінський підхід трактує прибуток як об'єкт планування, прогнозування і контролю, що слугує основою для прийняття стратегічних і тактичних рішень [50].

Отже, прибуток – це не лише фінансовий результат, а й багатофункціональна категорія, яка визначає рівень конкурентоспроможності підприємства, його інвестиційний потенціал та здатність забезпечувати фінансово-економічну безпеку у довгостроковій перспективі.

Відмітимо, що прибуток виконує низку важливих функцій у діяльності окремо взятого підприємства. В даному контексті доцільно оцінити думки рівних авторів та науковців. Павлишенко М. М., Сивуля Л. А. про функціонал прибутку говорять так «стимулююча функція – прибуток мотивує керівництво та персонал до ефективнішого використання ресурсів, зниження витрат та підвищення продуктивності» [36].

Субботович, Ю. Л. пише про функцію прибутку в економічній безпеці підприємства пишуть: «оціночна функція – слугує основним критерієм ефективності управлінських, виробничих і фінансових рішень» [42].

Чернишова Л.І., Бондар К.Р., Красіловська Л.О. висвітлюють функцію інвестування: «інвестиційна функція – забезпечує підприємство власними фінансовими ресурсами для фінансування модернізації, розширення виробництва або диверсифікації» [47].

Про соціальну функцію вказують Белінська С.М., Крисіна І.О. «соціальна функція – створення прибутку дозволяє забезпечити стабільну заробітну плату, соціальні гарантії та розвиток персоналу» [2].

Функціонал фінансової стабільності Внукова Н.М., Смоляк В.А. «фінансова стабільність – стійкий прибуток підвищує рівень платоспроможності та фінансово-економічної безпеки підприємства» [13].

Відмітимо, що управління прибутком підприємства – це систематичний процес планування, організації, аналізу та контролю за формуванням, розподілом і використанням прибутку. Ефективне управління прибутком є запорукою досягнення стратегічних цілей та фінансової стійкості підприємства.

Основні етапи управління прибутком представлені на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Основні етапи управління прибутком

Джерело: сформовано автором

Ефективна система управління прибутком сприяє забезпеченню фінансово-економічної безпеки підприємства, що є особливо важливим в умовах нестабільного ринкового середовища, зростаючої конкуренції та ризиків. Управління прибутком повинно бути гнучким, стратегічно орієнтованим та адаптованим до змін зовнішнього середовища. Методи управління прибутком підприємства – це сукупність інструментів, прийомів і заходів, які дозволяють ефективно формувати, аналізувати, прогнозувати та розподіляти прибуток з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства [11]. Вони охоплюють як фінансово-аналітичні, так і управлінські підходи, що застосовуються в межах загальної системи менеджменту.

Слід зазначити, що методи управління прибутком також актуальна тема для економістів та науковців. Так, Богацька Н. М., Кричевська О. А.

висвітлюють методи бюджетування прибутку: «Бюджетування - це процес складання та використання фінансових планів (бюджетів), які відображають очікувані доходи, витрати та прибуток у розрізі підрозділів, продуктів або проєктів» [6]. Схематичне відображення методів управління прибутком представлена на рисунку 1.2.

Рис. 1.2. Методи управління прибутком

Джерело: узагальнено за [21, 26, 35]

Застосування перелічених методів у комплексі забезпечує всебічний та системний контроль над формуванням і використанням прибутку підприємства. Це дозволяє не лише відстежувати фактичні результати діяльності, а й своєчасно виявляти ризики, запобігати фінансовим втратам та оперативно приймати обґрунтовані управлінські рішення. Кожен із методів відіграє свою унікальну роль: від аналізу причинно-наслідкових зв'язків до

стратегічного планування і прогнозування. Їх синергія створює ефективну систему управління прибутком, яка спрямована не лише на досягнення короткострокових фінансових результатів, але й на забезпечення стабільного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі [15].

Ефективне управління прибутком є критично важливим елементом загальної системи фінансово-економічної безпеки підприємства. Саме прибуток є базою для формування резервних фондів, забезпечення платоспроможності, фінансування інвестицій та інновацій, а також створення фінансової «подушки безпеки» на випадок кризових ситуацій. У контексті нестабільного ринкового середовища, зростання конкуренції, інфляційних процесів та валютних коливань, здатність підприємства оперативно та гнучко керувати своїм прибутком стає запорукою його виживання та сталого розвитку.

1.2. Фактори впливу на формування та використання прибутку як індикатора фінансово-економічної безпеки підприємства

Як було відмічено вище, прибуток є ключовим фінансовим результатом діяльності підприємства та головним джерелом його самофінансування, інвестиційного розвитку і підвищення фінансово-економічної безпеки. У сучасних умовах нестабільної економіки саме здатність підприємства формувати і раціонально використовувати прибуток визначає його конкурентоспроможність, стійкість до ризиків та можливості стратегічного розвитку.

Разом із цим, на прибуток впливає широкий спектр зовнішніх та внутрішніх факторів. Їхній взаємозв'язок формує фінансові результати діяльності, визначає рівень платоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства.

Прибуток підприємства виконує роль не лише фінансового показника результативності, але й індикатора економічної безпеки, оскільки [16]:

- визначає можливості для розвитку та інновацій;
- забезпечує ресурсну базу для подолання кризових ситуацій;
- слугує джерелом сплати податків, дивідендів і соціальних виплат;
- формує інвестиційний потенціал підприємства.

Зростання прибутку є свідченням підвищення ефективності господарської діяльності, тоді як його зниження або відсутність сигналізує про загрозу фінансовій стабільності.

Внутрішні фактори безпосередньо залежать від організації виробничо-господарської діяльності підприємства. До ключових належать [9]:

1. Обсяг виробництва та реалізації продукції на – визначає масштаб формування виручки.
2. Собівартості продукції – високі витрати знижують прибутковість.
3. Якість і конкурентоспроможність продукції – впливає на рівень попиту та цінову політику.
4. Політика управління витратами – ефективність контролю за матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами.
5. Структура капіталу - співвідношення власних і позикових коштів, що формує фінансову стійкість.
6. Система управління персоналом – рівень продуктивності праці.

Прибуток підприємства формується під впливом багатьох чинників, серед яких ключову роль відіграють внутрішні, пов'язані з ефективністю організації виробничо-господарських процесів, структурою витрат, політикою ціноутворення та якістю управлінських рішень [17]. Саме внутрішні фактори визначають здатність підприємства раціонально використовувати наявні ресурси, формувати конкурентоспроможну продукцію та забезпечувати стабільність фінансово-економічної безпеки.

На рис.1.3 представлено основні внутрішні фактори, що впливають на рівень прибутковості підприємства. Наголосимо, що у сфері сільського господарства ключовими внутрішніми детермінантами є обсяг реалізації продукції, який формується під впливом урожайності та рівня механізації,

собівартості виробництва, що визначається витратами на запаси, амортизації техніки тощо.

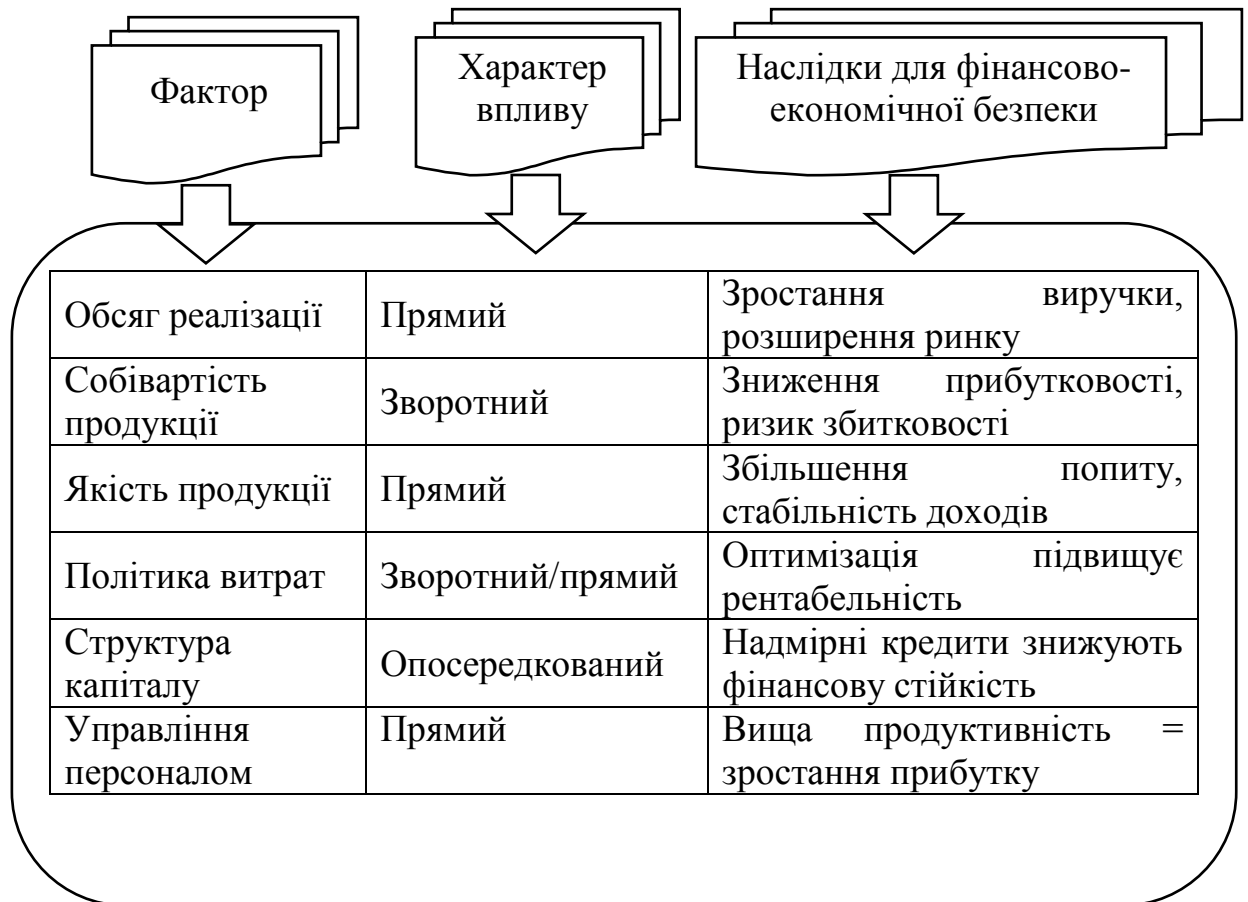

Рис. 1.3. Внутрішні фактори впливу на прибуток підприємства

Джерело: сформовано автором

Як зазначають Дуляба Н. І., Корнілов С. О на діяльність підприємства значний вплив справляють зовнішні фактори, які воно не може повністю контролювати, а саме: економічна ситуація в країні (рівень інфляції, курс валют, макроекономічна стабільність), податково-бюджетна політика держави (розмір ставок податків, пільги, державна підтримка бізнесу), рівень конкуренції (впливає на цінову політику та прибутковість) [21]. Майборода О. Є., Сукрушева Г. О., Куліш Є. В. додають до цього переліку політичні та законодавчі ризики – зміни у законодавстві можуть збільшити витрати, соціально-демографічні чинники – рівень доходів населення, структура споживчого попиту, природно-екологічні фактори – ризики, пов'язані з

екологічними стандартами чи надзвичайними ситуаціями [33].

Ми додамо ще і такий фактор, як технологічні зміни, які є одним із ключових внутрішніх факторів, що істотно впливають на рівень прибутковості підприємства, зокрема аграрного. З одного боку, впровадження сучасних технологій - автоматизації виробництва, цифрових систем управління, точного землеробства чи енергоефективного обладнання - дозволяє знизити собівартість продукції, підвищити урожайність та якість, що безпосередньо сприяє зростанню прибутку. З іншого боку, технологічні нововведення потребують значних інвестицій і несуть ризик невиправданих витрат у разі їх низької ефективності або відсутності кваліфікованого персоналу для їх обслуговування, вони можуть як посилювати, так і знижувати фінансово-економічну безпеку підприємства залежно від рівня їх адаптації та ефективності використання.

Зовнішні фактори впливу на прибуток підприємства наведено на рис.1.4.

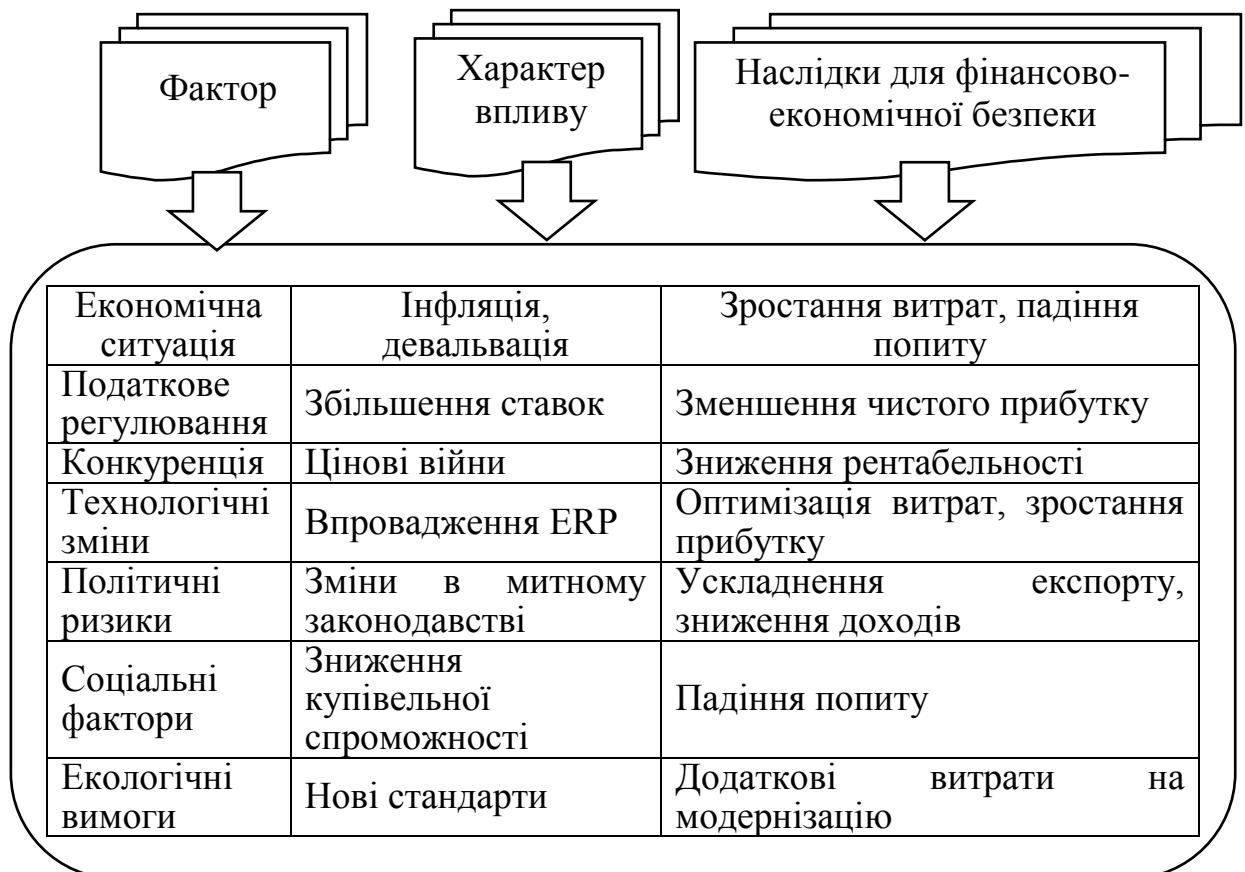

Рис. 1.4. Зовнішні фактори впливу на прибуток підприємства

Джерело: сформовано автором

Не менш важливою складовою є розподіл та використання прибутку [34]. Неефективний розподіл прибутку може призвести до браку інвестиційних ресурсів та зниження економічної безпеки підприємства.

Прибуток виступає не лише фінансовим результатом, а й індикатором здатності підприємства протистояти загрозам. Чим вище рівень прибутковості, тим більш стійким є підприємство до ринкових коливань, кредитних ризиків та кризових ситуацій.

Для підвищення фінансово-економічної безпеки підприємства необхідно:

- систематично аналізувати прибутковість;
- розробляти механізми контролю витрат;
- адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі;
- формувати ефективну політику використання прибутку.

Отже, прибуток залишається ключовим індикатором економічної безпеки, адже саме від його рівня залежить стійкість, конкурентоспроможність та стратегічний розвиток підприємства.

1.3. Взаємозв'язок управління прибутком з фінансово-економічною безпекою підприємства

У сучасних умовах нестабільної економіки, жорсткої конкуренції та швидких змін зовнішнього середовища підприємства стикаються з численними ризиками, що можуть загрожувати їхньому функціонуванню та розвитку. Одним із ключових чинників, що забезпечує стабільність і стійкість підприємства в таких умовах, є фінансово-економічна безпека. Це поняття охоплює здатність підприємства протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам, зберігати фінансову стабільність, ефективно використовувати ресурси та досягати стратегічних цілей.

Одним із центральних елементів системи фінансово-економічної

безпеки виступає ефективне управління прибутком. На думку Слободяник Ю., Багацька К., Корбутяк А. прибутком є: «Прибуток не лише підсумковий показник діяльності підприємства, але й головне джерело його фінансового забезпечення, самостійності та подальшого розвитку» [40]. Як стверджує Ларіонова К., Капінос Г. «саме на основі прибутку формуються резервні фонди, інвестуються кошти у модернізацію, інновації, навчання персоналу та інші напрями, які мають стратегічне значення для збереження конкурентоспроможності підприємства» [30].

Зв'язок між управлінням прибутком і фінансово-економічною безпекою є багатовимірним та взаємозалежним, згрупована схема взаємозалежності представлена на рисунку 1.5.

Рис. 1.5. Схема взаємоузгодженості

прибутку та фінансово-економічної безпеки
Джерело: сформовано автором

Оцінюючи взаємоузгодженість прибутку із фінансовою та економічною безпекою підприємства, слід звернути увагу на імідж підприємства [7]. Фінансово успішне підприємство має вищий кредитний рейтинг, довіру інвесторів і партнерів, кращі умови залучення капіталу. Це посилює позиції підприємства на ринку та зменшує ймовірність зовнішніх економічних загроз.

На думку Пильнова В.П., Гавриш О.М., Капелюшна Т.В. ефективне управління прибутком «прямо впливає на ключові аспекти ФЕБП – від стабільності грошових потоків, здатності покривати зобов'язання, до можливості реалізовувати проєкти, розширювати діяльність і нарощувати конкурентні переваги» [37].

Бірченко Н., Руденко С., Ряснянська А. також стверджують, що «системне формування, планування та раціональний розподіл прибутку дозволяє підприємству адаптуватися до змін ринкового середовища, оперативно реагувати на зовнішні загрози, уникати нестабільності та зберігати економічну самостійність» [4].

З іншого боку, на думку Гірна О.Б. високий рівень фінансово-економічної безпеки створює сприятливе середовище для ефективного управління прибутком. Захищеність від зовнішніх шоків, наявність чітко структурованої системи внутрішнього контролю, диверсифікація ризиків та оптимальна фінансова політика сприяють формуванню стабільного прибутку, його безперебійному надходженню та ефективному використанню [18].

Ми розглядаємо прибуток не лише як результат фінансово-господарської діяльності, а як ключовий індикатор фінансово-економічної безпеки. Управління прибутком у цьому контексті розглядається як багаторівнева система, яка інтегрує функції фінансового контролю, ризик-менеджменту та стратегічного прогнозування, тобто його спроможність

адаптуватися до зовнішніх викликів, мінімізувати втрати та формувати ресурси для розвитку.

По-перше, прибуток виступає джерелом фінансування резервних фондів і системи управління ризиками, що забезпечує підприємству додаткову стійкість до коливань ринку. По-друге, рівень і структура прибутку прямо впливають на інвестиційні можливості компанії, а отже – на оновлення техніко-технологічної бази та підвищення конкурентоспроможності. По-третє, стабільність прибутковості визначає фінансову незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів, що знижує загрози фінансової залежності та банкрутства.

Таким чином, прибуток необхідно розглядати не лише як категорію обліку чи звітності, а як стратегічний показник економічної безпеки. Його зміна може сигналізувати про накопичення внутрішніх проблем (зростання собівартості, низька продуктивність праці, неефективна структура витрат) або ж про зовнішні загрози (посилення конкуренції, інфляція, коливання валютного курсу).

Виділимо основні аспекти взаємозв'язку між прибутком та складовими фінансово-економічної безпеки підприємства (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Взаємозв'язок між прибутком та складовими фінансово-економічної безпеки підприємства

Складова ФЕБ	Залежність від рівня прибутку	Вплив на баланс «ризик-ефективність»
Фінансова	Прибуток формує резерви та визначає здатність покривати витрати і зобов'язання	Забезпечує ліквідність і стійкість навіть у кризових умовах
Інвестиційна	Високий прибуток створює базу для оновлення основних засобів та інновацій	Знижує ризик технологічного відставання
Виробнича	Рентабельність виробництва дозволяє модернізувати процеси	Мінімізує ризики зниження конкурентоспроможності
Кадрова	Частина прибутку може бути спрямована на мотивацію та розвиток персоналу	Зменшує ризик втрати кваліфікованих кадрів

Інформаційна та організаційна	Прибуток забезпечує інвестиції у системи інформаційного захисту та управління	Підвищує ефективність прийняття рішень
Ринкова (конкурентна)	Висока рентабельність дозволяє знижувати ціни або розширювати асортимент	Балансує ризики втрати частки ринку

Запропонований підхід дозволяє інтерпретувати прибуток як інтегральний індикатор фінансово-економічної безпеки, що несе інформацію про здатність підприємства ефективно функціонувати у мінливому середовищі, створювати запас міцності та забезпечувати стійкий розвиток.

Таким чином, для досягнення стійкої фінансово-економічної безпеки підприємства необхідно розглядати управління прибутком не лише як тактичне завдання фінансового менеджменту, орієнтоване на короткострокову вигоду, а як стратегічний процес. Такий підхід передбачає інтеграцію фінансового аналізу, прогнозування, бюджетування та ризик-менеджменту в єдину систему, яка забезпечує життєздатність підприємства, його стабільність у мінливих умовах ринку та поступальний розвиток у довгостроковому періоді.

Висновки до першого розділу

1. Наголошено, що прибуток не лише як результат фінансово-господарської діяльності, а як ключовий індикатор фінансово-економічної безпеки. Управління прибутком у цьому контексті розглядається як багаторівнева система, яка інтегрує функції фінансового контролю, ризик-менеджменту та стратегічного прогнозування, тобто його спроможність адаптуватися до зовнішніх викликів, мінімізувати втрати та формувати ресурси для розвитку.

2. Встановлено, що ефективна система управління прибутком сприяє забезпеченню фінансово-економічної безпеки підприємства, що є особливо важливим в умовах нестабільного ринкового середовища, зростаючої конкуренції та ризиків. Управління прибутком повинно бути гнучким,

стратегічно орієнтованим та адаптованим до змін зовнішнього середовища. Виділено основні етапи управління прибутком: аналіз прибутковості, планування прибутку, формуванні і розподіл прибутку, контроль та коригування.

3. Визначено, що методи управління прибутком підприємства – це сукупність інструментів, прийомів і заходів, які дозволяють ефективно формувати, аналізувати, прогнозувати та розподіляти прибуток з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства., серед яких: метод бюджетування, фінансовий та факторний аналізи, цільове управління, метод управління витратами, метод стратегічного управління, метод прогнозування прибутку.

4. Здійснено комплексне визначення та систематизацію факторів, що впливають на формування та використання прибутку як індикатора фінансово-економічної безпеки підприємства з урахуванням їхнього впливу на стабільність та стійкість підприємства, що дозволяє не лише оцінити поточний рівень фінансово-економічної безпеки, але й прогнозувати ризики та розробляти ефективні управлінські заходи щодо оптимізації прибутку, що робить підхід прикладним та актуальним для сучасних умов господарювання.

5. Запропоновано підхід щодо визначення аспектів взаємозв'язку між прибутком та складовими фінансово-економічної безпеки підприємства., що поєднує у собі функції оцінки ризиків та ефективності управління. На відміну від традиційних підходів, де прибуток розглядається у відриві від системи економічної безпеки, у даному підході він виступає ключовим фактором формування фінансової, інвестиційної, виробничої, кадрової, інформаційної та ринкової стійкості підприємства, що дозволяє виявити приховані загрози ще на етапі трансформації фінансових результатів у показники безпеки та забезпечує більш комплексне стратегічне управління розвитком підприємства.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ГАЖЕНКА МИКОЛИ ОЛЕКСІЙОВИЧА»

2.1. Аналіз фінансово-економічної діяльності ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»

Фермерське господарство «Гаженка Миколи Олексійовича» (далі ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича») відноситься до категорії малих аграрних підприємств та було зареєстроване 4 серпня 1992 року. Господарство розташоване за адресою: Україна, Дніпропетровська область, Дніпровський район, село Лобойківка, вул. Щаслива, 16. Керівником підприємства є Гаженко Віктор Миколайович. Основна спеціалізація господарства - вирощування зернових та технічних культур, зокрема пшениці, соняшнику та кукурудзи. Крім того, господарство займається додатковими видами діяльності: вирощуванням овочевих, баштанних і коренеплодів, іншими однорічними та дворічними культурами, наданням допоміжних послуг у рослинництві, а також оптовою торгівлею зерном, насінням, кормами для тварин, фруктами та овочами.

Аналіз майна і капіталу підприємства є важливим елементом оцінки його фінансово-економічного стану та ефективності управління ресурсами. Дослідження структури активів дозволяє визначити рівень забезпеченості підприємства основними й оборотними засобами, виявити тенденції їх використання та оновлення, а також оцінити раціональність інвестиційної політики. Аналіз джерел формування капіталу, у свою чергу, дає можливість з'ясувати співвідношення власних і залучених ресурсів, ступінь фінансової незалежності та ризикованості діяльності. Сукупне вивчення цих показників забезпечує ґрунтовну основу для прийняття стратегічних управлінських рішень, спрямованих на підвищення фінансової стійкості та економічної

безпеки підприємства (рис. 2.1, 2.2).

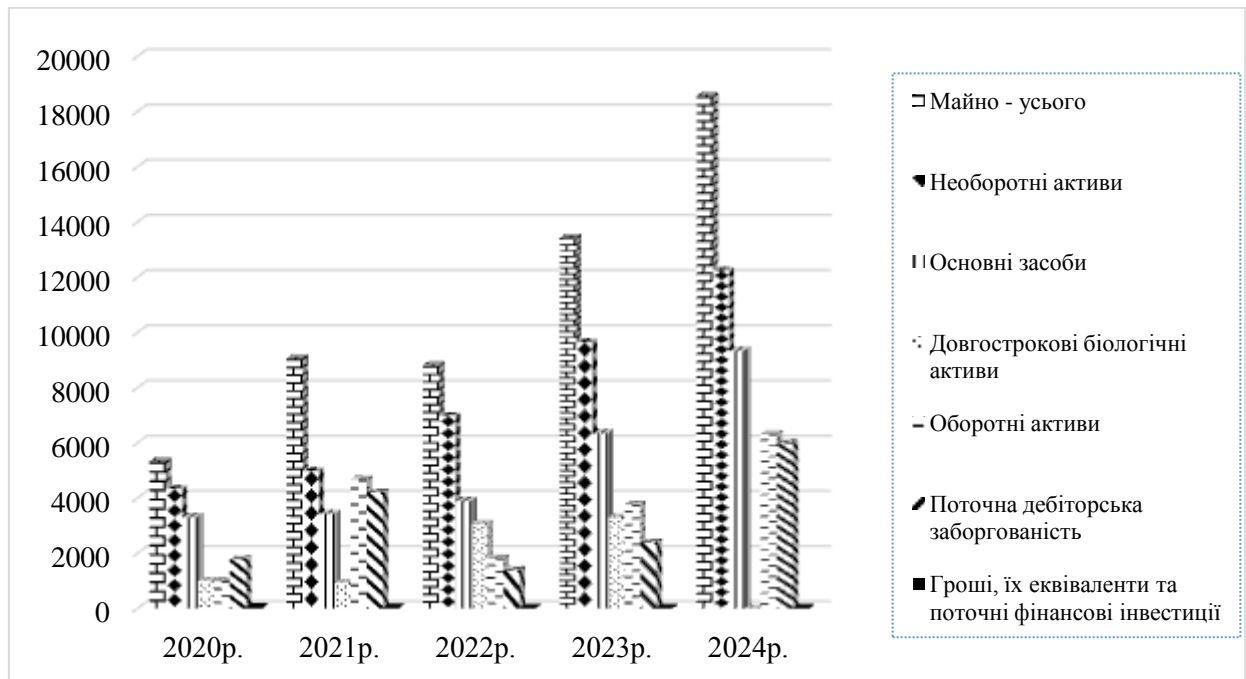

Рис. 2.1. Оцінка майна ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича», тис. грн.

Аналіз структури та динаміки майна ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» свідчить про значне зростання загальної вартості активів за досліджуваний період, так їх обсяг збільшився більш ніж утричі, що відображає розширення виробничого потенціалу та підвищення інвестиційної активності господарства. Найбільший приріст продемонстрували необоротні активи, зокрема основні засоби (зростання на 181,59%). Це свідчить про активне оновлення та модернізацію виробничої бази. Водночас особливо динамічно зростали оборотні активи (у 6,35 рази), що зумовлено значним збільшенням поточної дебіторської заборгованості (на 683,63%). Така тенденція вказує на підвищення обсягів реалізації продукції, проте водночас створює ризики зниження ліквідності через значну концентрацію коштів у дебіторській заборгованості. Негативним аспектом є скорочення грошових ресурсів та їх еквівалентів майже удвічі, що зменшує можливості оперативного реагування на фінансові потреби.

Аналіз динаміки та структури капіталу ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» свідчить про суттєве зростання фінансового потенціалу

підприємства. у 2024 р. його капітал (як і майно) у цілому збільшився майже у 3,5 рази порівняно з 2020 р. основу формування капіталу становить власний капітал (понад 95% у 2024 р.), який зріс у 3,4 рази, що підтверджує високий рівень фінансової автономії господарства та мінімальну залежність від зовнішніх джерел фінансування.

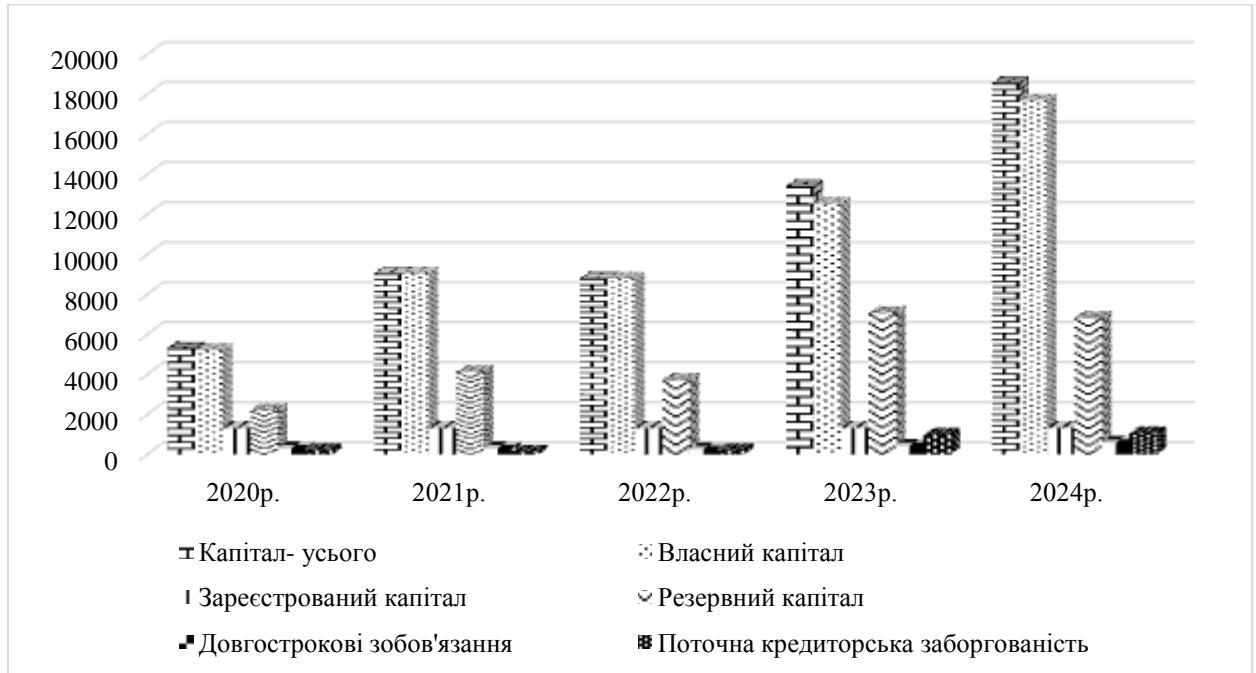

Рис. 2.2. Оцінка капіталу ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича», тис. грн.

Найбільший приріст відбувся за рахунок резервного капіталу (зростання у 3,1 рази), що є позитивним сигналом, оскільки він формує фінансовий захист від ризиків і забезпечує стабільність діяльності навіть у кризових умовах. Разом з тим, певне занепокоєння викликає динаміка зобов'язань. Хоча їх частка у структурі пасивів є незначною, з 2020 по 2024 рр. вони зросли більш ніж у 4,5 рази, головним чином за рахунок збільшення довгострокових зобов'язань та різкого підвищення поточних кредиторських боргів у 2024 р. (зростання у 1,8 рази). Це може сигналізувати про необхідність залучення позикових коштів для підтримки зростаючих масштабів діяльності. З одного боку, підприємство зберігає фінансову стійкість завдяки переважанню власного капіталу, але з іншого – швидке зростання кредиторської заборгованості може створювати ризики для ліквідності у короткостроковій перспективі. Тому стратегічним завданням є

утримання балансу між нарощенням власного капіталу та контролем за динамікою зобов'язань.

Аналіз динаміки фінансових результатів ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» за 2020-204 рр. дозволяє зробити висновки щодо ефективності його господарської діяльності та тенденцій розвитку (рис.2.4).

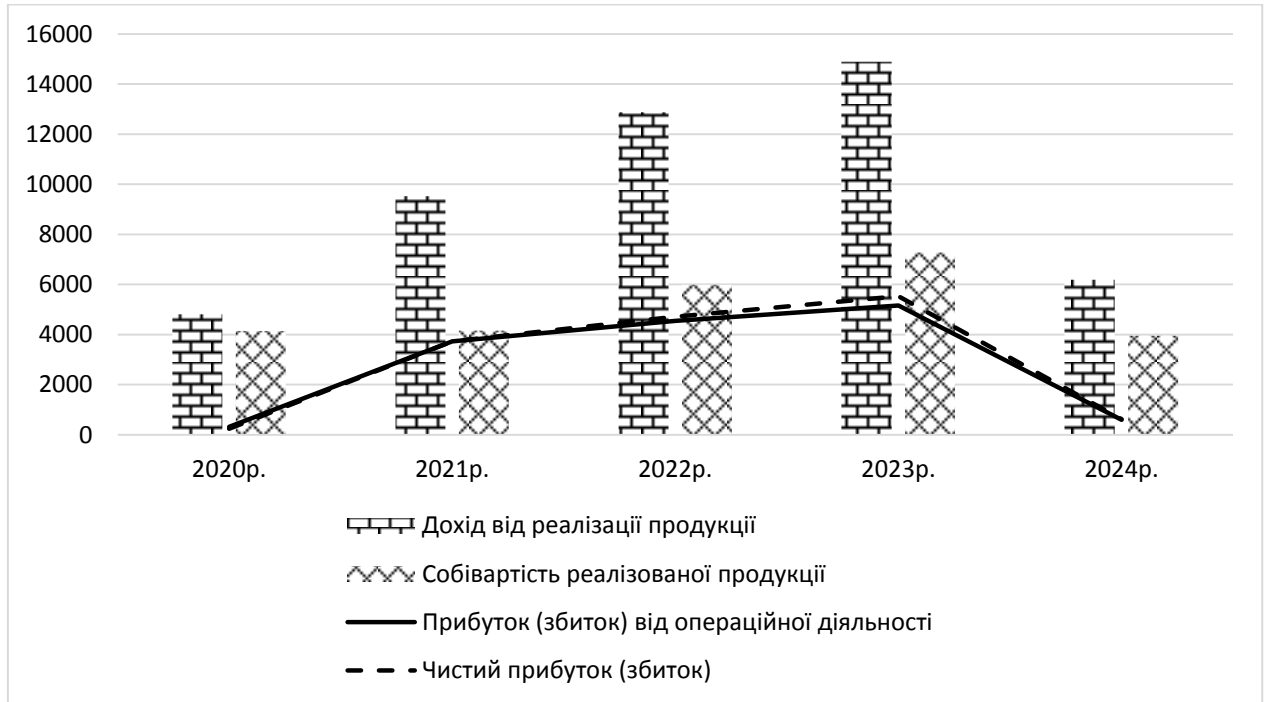

Рис.2.3. Динаміка фінансових результатів
ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича», тис.грн

Підприємство демонструвало стабільне зростання доходів та прибутку протягом 2020-2023 рр., що свідчить про його здатність адаптуватися до ринкових умов, нарощувати виробничий потенціал та підвищувати результативність операційної діяльності. У цей період дохід від реалізації зріс більш ніж утричі (з 4811 тис.грн у 2020 р. до 14898 тис.грн у 2023 р.), а чистий прибуток – більш ніж у 22 рази (з 243 тис.грн до 5529 тис.грн). Це свідчить про поступове нарощування рентабельності та фінансової стійкості.

Втім, у 2024 р. спостерігається різке зниження доходу від реалізації продукції (до 6196 тис.грн, що становить лише 41,5% від рівня попереднього року), а також скорочення операційного та чистого прибутку. Незважаючи на те, що підприємство залишається прибутковим (чистий прибуток 627

тис.грн), наявна тенденція може свідчити про вплив зовнішніх і внутрішніх факторів. Таким чином, актуальним завданням є пошук нових ринків збуту, оптимізація витрат та підвищення ефективності управління, щоб відновити позитивну динаміку прибутковості та забезпечити довгострокову фінансово-економічну безпеку господарства.

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» свідчить про неоднозначну динаміку їх розвитку протягом досліджуваного періоду (рис.

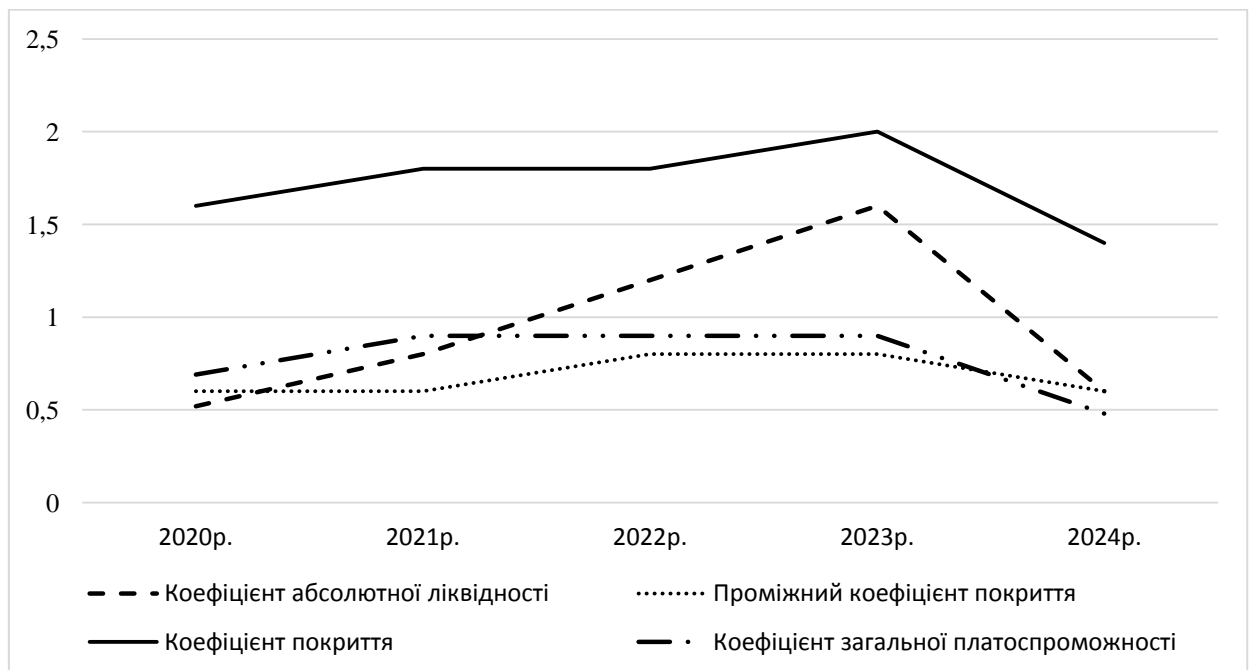

Рис. 2.4. Оцінка ліквідності та платоспроможності

Позитивним є те, що коефіцієнт абсолютної ліквідності у всі роки перевищував нормативне значення, хоча у 2024 р. він знизився до 0,6 після максимального рівня 1,6 у 2023 р., що вказує на певне скорочення високоліквідних активів. Проміжний коефіцієнт покриття залишався нижчим за норматив, що свідчить про недостатню спроможність підприємства покривати поточні зобов'язання швидкоореалізованими активами. Коефіцієнт загальної ліквідності лише у 2023 р. відповідав нормативу (2,0), проте у 2024 р. знизився до 1,4, що є сигналом погіршення фінансової стійкості. Особливо тривожною є динаміка коефіцієнта загальної платоспроможності, який скоротився з 0,69 у 2020 р. до 0,48 у 2024 р., що вказує на підвищення ризику

втрати здатності своєчасно виконувати зобов'язання. Таким чином, незважаючи на окремі позитивні аспекти, господарству необхідно посилити контроль за структурою активів і зобов'язань для збереження незалежного рівня ліквідності та фінансової стабільності.

Комплексна оцінка фінансового стану ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» свідчить про загалом стабільні та високі фінансові результати, що підтверджується інтегрованим показником у межах 7,17-9,21 та сталим рейтингом «А» протягом досліджуваного періоду (додаток А). господарство демонструє високу ліквідність і фінансову незалежність, адже коефіцієнти покриття, швидкої ліквідності та забезпеченості оборотними коштами значно перевищують нормативи, що забезпечує стійкість навіть у кризових умовах. Разом з тим, окремі показники ділової активності мають нестабільний характер – тривалість оборотності дебіторської заборгованості та запасів у деякі роки значно зростає, що створює ризик уповільнення обіговості капіталу. Водночас показники рентабельності переважно залишалися високими, особливо у 2021-2023 рр., хоча у 2024 р. спостерігається їх помітне зниження. Це свідчить про потребу підвищення ефективності використання активів та капіталу з метою збереження досягнутого рівня фінансово-економічної безпеки та підтримання конкурентних переваг.

2.2. Оцінка функціонування служби економічної безпеки підприємства в розрізі окремих складових

У ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» відсутній структурний підрозділ, що займається виключно питаннями фінансово-економічної безпеки, що створює необхідність аналізу існуючих елементів системи захисту та оцінки їхньої ефективності.

Проте це не значить, що питаннями фінансово-економічної безпеки ніхто не займається. Питаннями забезпечення економічної безпеки займаються:

- керівник господарства -відповідає за стратегічні рішення, фінансову стійкість і правові питання:

- головний бухгалтер – забезпечує контроль за фінансовими потоками, своєчасністю платежів і дотримання податкової дисципліни;

- агроном та інженерно-технічний персонал – опосередковано відповідають за виробничу, технологічну й екологічну безпеку.

Таким чином, функції з управління економічною безпекою розподілені між керівництвом і ключовими спеціалістами господарства, але відсутність єдиного координуючого підрозділу знижує системність у захисті бізнесу.

Фінансово-економічна безпека ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» визначається як здатність господарюючого суб'єкта підтримувати стійкість фінансових результатів, забезпечувати раціональне використання ресурсів та протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам при цьому ключове значення мають:

- захищеність фінансових потоків від ризиків неплатоспроможності;
- стабільність виробничої діяльності;
- ефективність використання земельних і трудових ресурсів;
- дотримання технологічних стандартів і вимог екологічної безпеки;

Здатність адаптувати до змін законодавчого та ринкового середовища.

Проведемо оцінювання стану економічної безпеки в розрізі окремих її складових (табл.2.1).

Загальний рівень економічної безпеки ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» складає 2,7 бали з 5, що є нижче середнього рівня.

Фінансова безпека є базовою стабільності функціонування будь-якого підприємства. Для ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» фінансові ризики проявляються у формі: залежності від сезонних коливань доходів, високої собівартості продукції через зростання цін на паливо, добрива та насіння; обмеженого доступу до кредитних ресурсів.

Виробнича безпека відображає ефективність використання технічних та технологічних ресурсів. Для ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»

характерні такі особливості: застосування традиційних методів вирощування культур, залежність від погодних умов.

Таблиця 2.1

Інтегральна оцінка складових фінансово-економічної безпеки

ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»

Складова безпеки	Оцінка (1-5)	Обґрунтування
Фінансова	2	Високі витрати, сезонність доходів, обмежений доступ до кредитів
Виробнича	3	Середній рівень технічної бази, нестабільна урожайність
Кадрова	4	Стабільний колектив, але є дефіцит молодих фахівців
Інноваційно-технологічна	2	Низький рівень автоматизації та впровадження нових технологій
Інформаційна	2	Відсутні системи кіберзахисту та цифрового моніторингу
Правова	3	Дотримання законодавства, але є ризики через зміну податкової політики
Екологічна	3	Виконання базових вимог, але не впроваджуються сучасні методи ґрунтозахисту

У господарстві працює обмежена кількість працівників, які виконують широкий спектр завдань. Основні проблеми кадрової безпеки: дефіцит кваліфікованих агрономів і механізаторів; відтік молодих кадрів, потреба у підвищенні кваліфікації. Незважаючи на це, стабільність кадрового складу позитивно впливає на внутрішню організацію діяльності.

Для господарства спостерігається низький рівень впровадження інновацій. Використання сучасних технологій точного землеробства, автоматизації процесів та цифрових систем управління могло б суттєво підвищити ефективність виробництва. Проте фінансові обмеження знижують можливості для модернізації.

Інформаційна безпека має важливе значення у контексті цифровізації. У ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» не застосовуються спеціальні системи кіберзахисту, що підвищує ризики витоку даних у разі розширення

електронної діяльності.

Правова складова проявляється через необхідність дотримання аграрного та податкового законодавства. Потенційні загрози – зміна податкових ставок, ускладнення процедур сертифікації продукції, ризики штрафів у випадку недотримання регулярних норм.

Для аграрного бізнесу екологічні ризики особливо значимі. Надмірне використання хімічних добрив, недотримання сівозмін кліматичних умов можуть призвести до виснаження ґрунтів і зниження урожайності.

Таким чином, можемо констатувати, що проведений аналіз економічної безпеки ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» показав, що господарство функціонує на рівні нижче середнього (2,7 бали з 5 можливих), що свідчить про наявність суттєвих ризиків та потребу в удосконаленні системи управління. Найбільш вразливими складовими виступають фінансова, інноваційно-технологічна та інформаційна безпеки. Відсутність спеціалізованого підрозділу відповідних функцій між керівництвом і спеціалістами, проте такий підхід знижує системність і ефективність захисту бізнесу. Для підвищення стійкості господарства необхідним є розроблення цілісного механізму забезпечення економічної безпеки із пріоритетом на фінансову стабілізацію, впровадження інновацій та розвиток інформаційної інфраструктури.

2.3. Діагностика рівня управління прибутком господарства та його вплив на рівень фінансово-економічної безпеки

Прибуток будь-якого підприємства є ключовим індикатором фінансово-економічної, оскільки від його рівня залежить можливість здійснювати розширене відтворення, фінансування інновацій, підвищувати конкурентоспроможність та протидіяти зовнішнім і внутрішнім ризиками. У ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» питання управління прибутком інтегровані в діяльність керівника, головного бухгалтера. Для оцінки

ефективності управління прибутком доцільно проаналізувати його динаміку, структуру та вплив на загальний рівень економічної безпеки господарства.

Управління прибутком ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» відігріє визначальну роль у формуванні його фінансово-економічної безпеки. Прибуток є базовим фінансовим джерелом, що забезпечує не лише стабільність поточної діяльності, але й здатність підприємства до довгострокової перспективи розвитку. Від ефективності розподілу прибутку залежить фінансова стійкість, інвестиційна активність, рівень захищеності від ризиків та конкурентоспроможність господарства.

У ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» чистий прибуток формується переважно за рахунок реалізації зернових і технічних культур. Аналіз динаміки показників прибутку засвідчує як період зростання, так і різкі коливання, що пов'язано із сезонністю виробництва та нестабільністю ринкових цін (табл.2.2). В умовах такої нестійкості саме грамотне управління прибутком забезпечує можливість згладжування фінансових ризиків і підтримання фінансово-економічної безпеки.

Таблиця 2.2

Динаміка прибутку ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича», тис.грн

Рік	Прибуток від операційної діяльності	Чистий прибуток	Темп зростання чистого прибутку, % до попер. року	Рентабельність продажів, %
2020	319	243	–	2,1
2021	3730	3730	1435,4	12,5
2022	4546	4709	26,2	13,2
2023	5161	5529	17,4	14,0
2024	591	627	88,7	3,5

Аналіз даних таблиці свідчить, що після стрімкого зростання прибутку у 2021-2023 рр. господарство зіткнулося з різким падінням у 2024 р., що було пов'язано зі зниженням врожайності через несприятливі погодні умови та ускладнення доступу до ринків збуту.

Для повної характеристики проведемо розрахунок додаткових

показників (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Показники ефективності управління прибутком
ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»

Рік	Чистий прибуток, тис. грн	Власний капітал, тис. грн	Рентабельність власного капіталу, %	Чистий прибуток на 1 га, грн	Чистий прибуток на 1 працівника, тис. грн
2020	243	6000	4,0	972	9,7
2021	3730	6200	60,2	14 920	149,2
2022	4709	6600	71,3	18 836	188,4
2023	5529	7000	79,0	22 116	221,2
2024	627	7100	8,8	2508	25,1

Аналіз показників демонструє, що в 2021-2023 рр. господарство демонструвало високу прибутковість і значну ефективність використання ресурсів, але вже у 2024 р. спостерігається різке погіршення результатів, що рівень залежності від зовнішніх факторів. За допомогою рис. 2.5 проілюструємо механізм впливу управління прибутком на фінансово-економічну безпеку ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича».

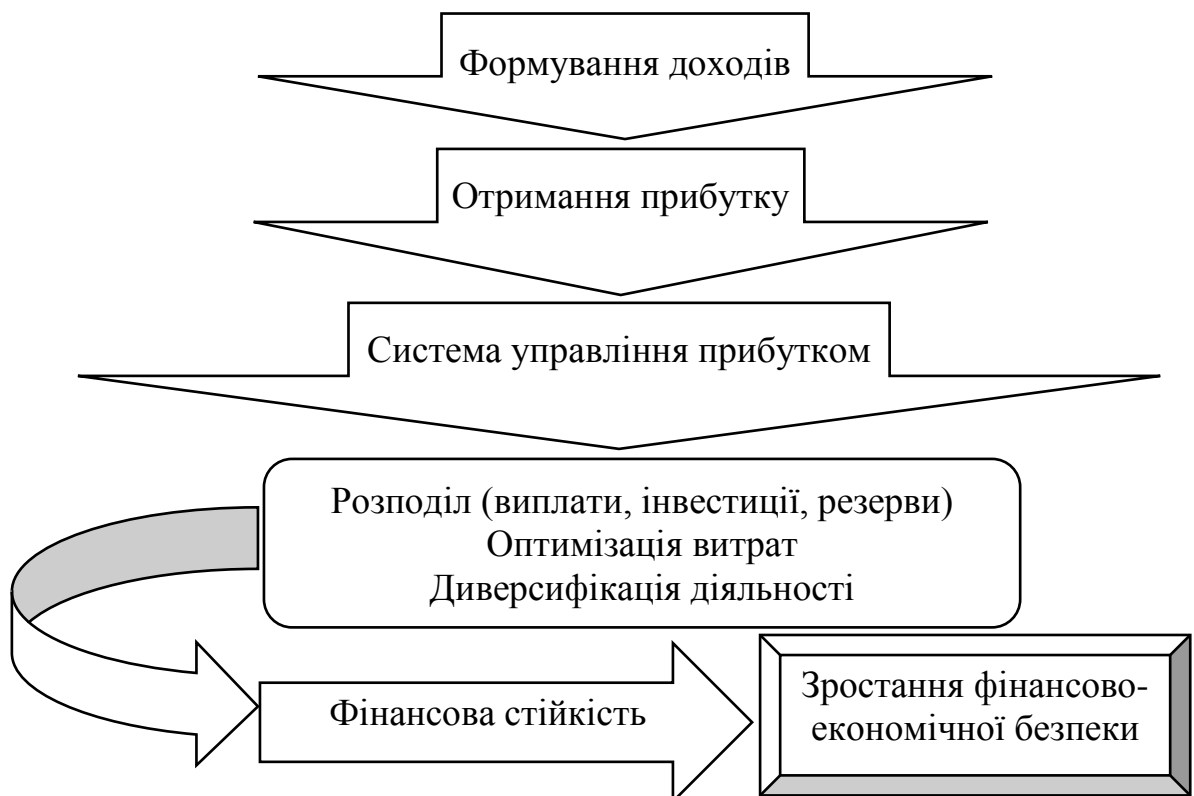

Рис. 2.5. Механізм впливу управління прибутком на фінансово-

економічну безпеку ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»

Схема демонструє, що ефективне управління прибутком не обмежується лише його отриманням, а передбачає оптимальний розподіл на відтворення, інновації, підвищення фінансової стійкості та формування резервів для подолання кризових ситуацій. Таким чином, чим більш системним є управління прибутком, тим вищий рівень фінансово-економічної безпеки може забезпечити підприємство.

Проте відмітимо, що аналіз динаміки прибутковості ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» показав, що господарство має потенціал до високої ефективності, однак наразі відчуває значну залежність від зовнішніх факторів, що проявилось у різкому падінні чистого прибутку у 2024 р. Рівень управління прибутком можна оцінити як середній, оскільки відсутня системність у плануванні та розподілі фінансових результатів. Для підвищення фінансово-економічної безпеки підприємству необхідно запровадити механізм стратегічного управління прибутком, зокрема через диверсифікацію діяльності, посилення контролю витрат та активніше використання прибутку для інноваційного розвитку.

В результаті дослідження було встановлено, що в ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» основні проблеми управління прибутком:

- істотна чутливість господарської діяльності до кліматичних коливань та коливань цін на продукцію рослинництва;
- вузька структура джерел надходжень, оскільки прибуток переважно формується за рахунок реалізації зернових культур;
- недостатній обсяг вкладень у оновлення матеріально-технічної бази та впровадження сучасних технологічних рішень;
- слабо розвинена система фінансового планування та відсутність сформованих резервів для покриття можливих ризиків.

За допомогою даних наведених в табл. 2.4 проведемо аналіз розподілу чистого прибутку ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» та визначимо його вплив на рівень ризиків. Потреба у проведенні такого аналізу щодо розподілу

прибутку зумовлено необхідністю оцінити наскільки ефективно господарство формує фінансові резерви, забезпечує розвиток та мінімізує потенційні ризики. Дослідження динаміки прибутку та напрямів його використання дозволяє визначити стійкість підприємства до коливань ринкової кон'юнктури, виробничих загроз і непередбачуваних витрат. Такий підхід є важливим для обґрунтування оптимальної структури розподілу ресурсів, своєчасного формування стабілізаційних резервів і прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення фінансово-економічної безпеки та стабільності господарства.

Таблиця 2.4

Розподіл чистого прибутку ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» та визначення його впливу на рівень ризиків

Рік	Чистий прибуток, тис. грн	Резервний капітал (10 %)	Пайові виплати (20 %)	Виплата премій та соціальні програми (5 %)	Реінвестування (3 %)	Очікуваний ефект для зниження ризиків
2020	243	24	49	12	7	Мінімальний захист, низький рівень накопичень
2021	3730	373	746	187	112	Формування резерву та модернізація техніки знижують ризики виробничих збоїв
2022	4709	471	942	235	141	Суттєве посилення фінансової та виробничої безпеки, створено резерв на кризові періоди
2023	5529	553	1106	276	166	Найвищий рівень стійкості: створення «подушки безпеки» та модернізація виробництва
2024	627	63	125	31	19	Використання резервів минулих років критично важливе для підтримки стабільності

За допомогою наведених даних зазначимо, що 2020 р. прибуток був

найнижчим, що обмежувало можливості для формування резервів. Захищеність від ризиків залишилася мінімально. Аналіз структури розподілу чистого прибутку ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» за досліджуваний період свідчить про поступове формування збалансованої моделі управління фінансовими ресурсами, яка одночасно забезпечує розвиток господарства та підвищує його захищеність від ризиків. Збільшення частки резервного капіталу та стабільні обсяги реінвестування у 2021-2023 рр. дали змогу частково модернізувати техніку, зменшити виробничі збої та створити фінансову «подушку безпеки» на випадок кризових ситуацій. Хоча у 2024 р. прибуток суттєво знизився, наявність накопичених резервів попередніх років дозволила господарству уникнути критичної нестабільності та зберегти операційну стійкість. Загалом така система розподілу прибутку демонструє ефективність у мінімізації ризиків і забезпеченні довгострокової фінансової надійності господарства.

На підставі проведеного дослідження пропонуємо наступні напрями удосконалення управління прибутком для посилення фінансово-економічної безпеки:

- збільшення частки реінвестованого прибутку (не менше 25-30%) для фінансування інноваційних проєктів;
- формування антикризового фонду у розмірі 10-15% прибутку для покриття можливих збитків;
- диверсифікація виробництва – вирощування нішевих культур (соя, нут, ріпак), що знизить залежність від зернових;
- оптимізація структури витрат за рахунок впровадження точного землеробства;
- запровадження довгострокового планування прибутку з урахуванням врожайності та цінових тенденцій.

Таким чином, між управлінням прибутком та рівнем фінансово-економічної безпеки існує прямий і взаємопосилючий зв'язок. Чим ефективніше господарство управляє прибутком, тим вищий рівень його

фінансової стійкості, виробничої надійності та захищеності від зовнішніх і внутрішніх загроз. Для ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» це означає, що посилення уваги до стратегічного розподілу прибутку, формування резерві і збільшення частки інвестицій у розвиток дозволять господарству зміцнити фінансову стабільність та забезпечити сталий рівень фінансово-економічної безпеки у довгостроковій перспективі.

Висновки до другого розділу

1. Комплексна оцінка фінансового стану ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» свідчить про загалом стабільні та високі фінансові результати, що підтверджується інтегрованим показником у межах 7,17-9,21 та сталим рейтингом «А» протягом досліджуваного періоду господарство демонструє високу ліквідність і фінансову незалежність, адже коефіцієнти покриття, швидкої ліквідності та забезпеченості оборотними коштами значно перевищують нормативи, що забезпечує стійкість навіть у кризових умовах.

2. Проведений аналіз економічної безпеки ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» показав, що господарство функціонує на рівні нижче середнього (2,7 бали з 5 можливих), що свідчить про наявність суттєвих ризиків та потребу в удосконаленні системи управління. Найбільш вразливими складовими виступають фінансова, інноваційно-технологічна та інформаційна безпеки.

3. Відсутність спеціалізованого підрозділу відповідних функцій між керівництвом і спеціалістами, проте такий підхід знижує системність і ефективність захисту бізнесу. Для підвищення стійкості господарства необхідним є розроблення цілісного механізму забезпечення економічної безпеки із пріоритетом на фінансову стабілізацію, впровадження інновацій та розвиток інформаційної інфраструктури.

4. Встановлено, що управління прибутком є визначальним чинником фінансово-економічної безпеки ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича». У

2021-2023 рр. господарство досягло високих фінансових результатів, однак, у 2024 р. прибуток різко знизився, що виявило вразливість господарства до зовнішніх факторів. Рівень управління прибутком можна оцінити як середній, адже відсутність системності та резервів призводить до нестабільності.

5. На підставі проведеного дослідження пропонуємо наступні напрями удосконалення управління прибутком для посилення фінансово-економічної безпеки для ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»: збільшення частки реінвестованого прибутку (не менше 25-30%) для фінансування інноваційних проєктів; формування антикризового фонду у розмірі 10-15% прибутку для покриття можливих збитків; диверсифікація виробництва – вирощування нішевих культур (соя, нут, ріпак), що знизить залежність від зернових; оптимізація структури витрат за рахунок впровадження точного землеробства; запровадження довгострокового планування прибутку з урахуванням врожайності та цінових тенденцій.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЙОГО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

3.1. Розробка фінансових інструментів для підвищення рівня ефективності управління прибутком підприємства

Ефективне управління прибутком є одним із основних факторів стабільного функціонування підприємства та забезпечення його фінансово-економічної безпеки. Особливо важливо це для підприємств, що займаються реалізацією електротоварів, яким є наше, та там де конкуренція є високою, а зовнішнє середовище постійно змінюється. Прибуток підприємства залежить від ряду внутрішніх і зовнішніх факторів, тому управлінці повинні постійно вдосконалювати методи прогнозування, контролю за витратами та оптимізації доходів.

З огляду на специфіку галузі, де технологічні інновації та ринкові тренди можуть швидко змінювати ситуацію, застосування ефективних фінансових інструментів є необхідним для забезпечення стійкого розвитку і конкурентоспроможності [28]. Для підвищення рівня ефективності управління прибутком підприємству важливо використовувати не тільки базові фінансові методи, а й сучасні інструменти, що дозволяють точно прогнозувати фінансові результати, контролювати витрати та оптимізувати використання ресурсів. Загальний пакет рекомендацій щодо оптимізації рівня прибутку та підвищення рівня ефективності його фінансової безпеки налічує 8 складових, зокрема це бюджетування та планування прибутку, аналіз рентабельності товарів, здійснення кошторис витрат, налагодження системи знижок та акцій, управління грошовими потоками (Cash flow management), здійснення фінансової аналітики та звітності, запровадження інвестиційного менеджменту та інноваційних технологій та автоматизації. Згрупована

таблиця рекомендацій для оптимізації управління прибутком представлена у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Рекомендації для оптимізації рівня управління прибутком підприємства за якісної підтримки ефективного рівня фінансово-економічної безпеки

Рекомендація	Задача	Метод	Інструменти
Бюджетування та планування прибутку	Розробити детальний фінансовий план, який включає прогнозування доходів і витрат на короткострокову та довгострокову перспективу	Використовувати різні типи бюджетів (операційний, капітальний, грошових потоків) для детального планування всіх фінансових операцій підприємства	Програмне забезпечення для бюджетування, Excel для складання бюджету, фінансові моделі для прогнозування
Аналіз рентабельності товарів	Виявити найбільш і найменш рентабельні групи товарів, що дозволить зосередити увагу на продуктах з високою маржею	Використовувати аналіз "витрати — обсяг — прибуток" (CVP-аналіз), щоб визначити, які товари приносять найбільший прибуток, а які мають низьку рентабельність через високі витрати на закупівлю або обслуговування	Різні формули для розрахунку точки беззбитковості, аналіз структури витрат на одиницю товару
Кошторис витрат	Визначити та контролювати всі витрати, пов'язані з придбанням і реалізацією електротоварів	Встановлення контролю за витратами, які складаються із закупівельної вартості товару, витрат на зберігання, транспортування та реалізацію	Технології для обліку та аналізу витрат (ERP-системи, бухгалтерські програми), формування звітів про структуру витрат
Управління грошовими потоками	Підвищити ефективність управління грошовими потоками для забезпечення ліквідності зобов'язань	Визначити оптимальні графіки надходження і витрат грошових коштів для забезпечення безперебійної роботи підприємства, уникати касових розривів, визначити ключові витрати та пріоритети в розподілі ресурсів	Програмне забезпечення для прогнозування грошових потоків, використання банківських ліній кредитування та платіжних систем
Фінансова аналітика	Моніторинг фін. показників	Регулярно здійснювати аналіз	Аналітичні інструменти

Даний набір рекомендацій покликаний допомогти підприємству покращити процес управління прибутком, впровадивши ефективні фінансові інструменти, які дозволять не тільки досягти короткострокових фінансових

результатів, а й забезпечити сталий розвиток і зростання прибутковості в умовах мінливого ринку електротоварів.

Рис. 3.1. Механізм фінансових інструментів для оптимізації управління прибутком

Джерело: сформовано автором

Пропонуємо розглянути фінансову стратегію підприємства, яка передбачає комплекс принципів, цілей, інструментів та методів управління фінансовими ресурсами, спрямований на забезпечення стабільного розвитку, підвищення ефективності використання капіталу та підтримки фінансово-економічної безпеки. У сучасних умовах ринкової економіки фінансова стратегія виконує не лише роль планування доходів і витрат, а й інтегрує управлінські рішення щодо інвестиційної політики, оптимізації капіталу,

дивідендної політики та ризик-менеджменту [49]. Вона є фундаментом для довгострокового розвитку підприємства, забезпечує адаптацію до змін зовнішнього середовища та дозволяє ефективно використовувати внутрішні ресурси [39]. Структура фінансової стратегії передбачає наступні взаємопов'язані елементи (рис. 3.2).

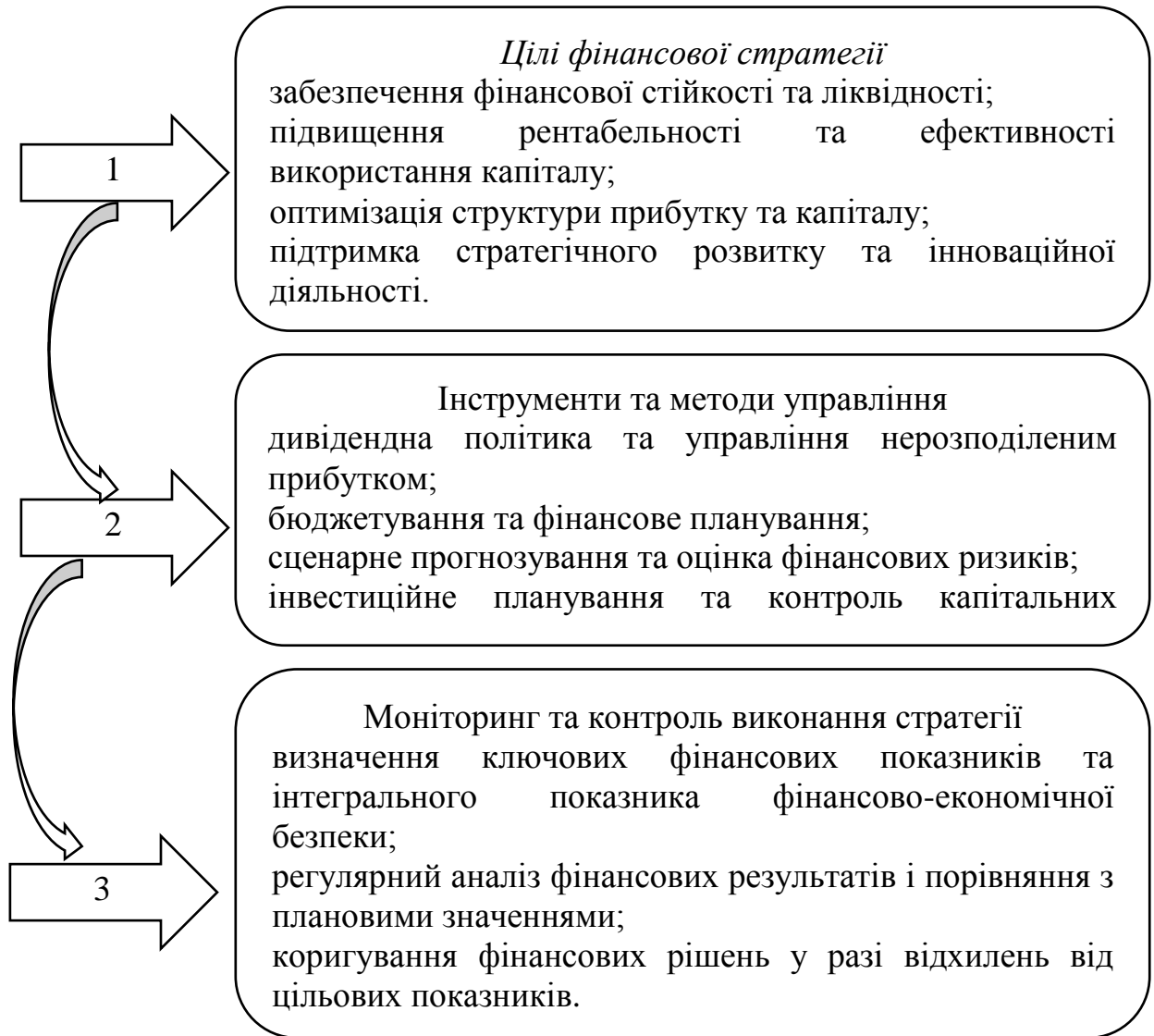

Рис. 3.2. Структура формування фінансової стратегії

Джерело: сформовано автором

При цьому практичними аспектами формування фінансової стратегії виступають:

1. Інтеграція інтегрування та управління прибутком – використання моделей фінансового прогнозування дозволяє передбачити вплив

управлінських рішень на ліквідність, платоспроможність та інтегральний показник фінансово-економічної безпеки [47].

2. Оптимізація структури капіталу та прибутку – обґрунтований розподіл між дивідендами, резервами та реінвестуванням дозволяє забезпечити фінансову стабільність і підтримати довгостроковий розвиток.

3. Ризик-менеджмент та адаптація до змін ринку – стратегія передбачає системний аналіз ризиків, визначення резервів для їх покриття та розробку сценаріїв дій у нестабільних умовах.

4. Використання інформаційно-аналітичних систем – сучасні ІТ-рішення дозволяють інтегрувати дані бухгалтерського обліку, моделювати сценарії та оперативно коригувати фінансові рішення [38].

У сучасних умовах господарювання забезпечення економічної безпеки підприємства є одним із ключових чинників його стабільного функціонування та розвитку [25]. У цьому контексті надзвичайно важливого значення набуває обліково-аналітичне забезпечення як інформаційна основа для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо захисту фінансово-господарських інтересів підприємства, зокрема АВС-аналіз (рис. 3.3). АВС-аналіз є ефективним інструментом управління асортиментом продукції, який дозволяє систематизувати продукцію за рівнем їх внеску у формуванні доходу та прибутку. Завдяки цьому підходу виділяються найбільш прибуткові позиції (група А), що забезпечують основну частку прибутку, та другорядні елементи (група В і С), які формують меншу частку доходу. Такий розподіл дає змогу керівництву зосередити ресурси та увагу на продукції з високою рентабельністю, одночасно оптимізуючи витрати на менш ефективну продукцію.

Для аграрного підприємства застосування АВС-аналізу має особливу актуальність, оскільки дозволяє більш ефективно планувати посівні площі, розподіляти ресурси та інвестиції, а також прогнозувати фінансові результати. В умовах нестабільних ринкових цін на с.-г. продукцію і значної залежності від кліматичних факторів, своєчасне визначення пріоритетних

культур та оптимізація асортименту дозволяє мінімізувати фінансові ризики, підвищити загальну ефективність виробництва та забезпечити стабільність доходів.

Рис. 3.3. Сформований ABC-аналіз діяльності ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»

Джерело: сформовано автором

Вважаємо, що представлені рекомендації допоможуть підприємству підвищити свою ефективність, зменшити витрати та максимально використати потенціал ринку, забезпечуючи сталий розвиток і зростання прибутковості в умовах конкурентного середовища.

3.2. Модернізація системи контролю для підвищення рівня управління прибутком підприємства

У сучасних умовах економічної нестабільності, інфляційних процесів та високого рівня ризиків питання забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства набуває першочергового значення. Одним із ключових чинників формування стійкого фінансового стану є ефективне управління прибутком, що потребує якісної системи контролю. Прибуток виступає не лише головним джерелом фінансових ресурсів підприємства, а й індикатором його конкурентоспроможності та здатності до розвитку [26]. Відтак, удосконалення системи контролю за формуванням і використанням прибутку є необхідною умовою забезпечення фінансової стабільності, стійкості до кризових явищ та довгострокової економічної безпеки.

Контроль у сфері управління прибутком розглядається як комплексна діяльність, спрямована на перевірку достовірності формування доходів і витрат, оцінку ефективності використання фінансових ресурсів, а також виявлення та мінімізацію ризиків [22]. В умовах ринкової економіки саме прибуток є основним фінансовим важелем, що визначає здатність підприємства: забезпечувати виконання зобов'язань перед державними органами, інвесторами та кредиторами; створювати резервні та антикризові фонди; підтримувати достатній рівень ліквідності та платоспроможності; гарантувати економічну стійкість і безпеку підприємства.

Недосконалий контроль прибутку може призвести до зниження його рівня, зростання тіньових схем, помилок у плануванні та використанні фінансових ресурсів. Це підвищує ризики капіталу, погіршення інвестиційної привабливості та навіть банкрутства.

Відмітимо, що удосконалення системи контролю за управлінням прибутком забезпечує:

- підвищення точності прогнозування прибутку;
- зниження ризику фінансових втрат;
- оптимізацію структури доходів і витрат;
- своєчасне виявлення кризових тенденцій;
- підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Кубай О.Г., Заставнюк О.А. зазначає, що «контроль із суто облікової функції трансформується у стратегічний механізм управління, який формує конкурентні переваги підприємства» [29].

Переконані, що система контролю управління прибутком є ключовим елементом забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємця. Її удосконалення можливе через інтеграцію сучасних інформаційних технологій, розвиток внутрішнього аудиту, застосування ризик-орієнтованого підходу та підвищення прозорості фінансових потоків. У результаті підприємство отримує не лише підвищення прибутковості, а й зміцнення свого фінансового стану, здатність протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам, що є особливо актуальним в умовах нестабільності економічного середовища.

В умовах цифровізації економіки та зростаючої конкуренції підприємства потребують інструментів, які забезпечують швидке отримання достовірної фінансової інформації для ухвалення рішень [24]. Одним із найбільш ефективних інструментів у цьому контексті виступають ERP-системи (Enterprise Resource Planning) - інтегровані програмні комплекси, що дозволяють управляти усіма бізнес-процесами підприємства включаючи фінанси, виробництво, збут, логіку та персонал.

На відміну від традиційних методів бухгалтерського обліку та управлінського аналізу, ERP-системи забезпечують оперативний доступ до даних у режимі реального часу, що значно підвищує точність і швидкість управлінських рішень. Контроль прибутку за допомогою ERP дозволяє керівництву своєчасно реагувати на коливання доходів і витрат, знижувати фінансові ризики та формувати ефективну стратегію розвитку.

Впровадження ERP-систем має безпосередній вплив на систему управління прибутком підприємства:

1. Автоматизація обліку доходів і витрат - забезпечує зниження помилок обліку та скорочення часу на формування звітності.
2. Контроль рентабельності продукції - ERP-система дозволяє

аналізувати прибутковість окремих товарів, проектів або клієнтів

3. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю - система відстежує строки платежів, попереджаючи фінансові ризики.

4. Фінансове прогнозування - система створює базу для моделювання майбутніх фінансових результатів.

5. Забезпечення прозорості - кожен підрозділ має доступ до єдиної бази даних, що усуває дублювання та знижує ризик маніпуляції.

6. Моніторинг у реальному часі - керівники можуть відстежувати ключові фінансові показники (виручка, маржинальний прибуток, чистий прибуток) у будь-який момент.

В табл. 3.2 подано інформацію, яка демонструє можливості ERP-систем у моніторингу прибутку в реальному часі.

Таблиця 3.2

Можливості ERP-систем у моніторингу прибутку в реальному часі [28]

Бізнес-процес	Традиційна система управління	ERP-система (реальний час)	Вплив на управління прибутком
Облік доходів і витрат	Формується з затримкою (місяць/квартал), ручні помилки	Автоматичне оновлення після кожної операції	Скорочення часу аналізу, підвищення точності
Контроль рентабельності продукції	Аналіз після завершення звітного періоду	Постійний моніторинг маржі по кожному товару	Можливість швидкої оптимізації асортименту
Управління дебіторською заборгованістю	Часто несвоєчасне виявлення прострочень	Автоматичні нагадування, контроль строків	Зменшення ризику неплатежів
Фінансове прогнозування	Обмежене використання Excel-моделей	Сценарне моделювання на основі поточних даних	Більш обґрунтовані рішення щодо інвестицій
Прозорість даних	Розрізнені бази підрозділів	Єдина централізована система	Зниження ризику фінансових зловживань

Наведемо практичні переваги ERP-систем у контролі прибутку:

- оперативність - отримання інформації про фінансові результати дозволяє швидко реагувати на негативні тенденції;
- гнучкість - можливість деталізувати прибуток за напрямками діяльності, регіонами, клієнтськими сегментами;
- прогнозування - ERP-система дає змогу створювати сценарій розвитку підприємства залежно від зміни ринкових умов;
- інтеграція з іншими системами - CRM, SCM, HRM, що дозволяє формувати єдину картину діяльності підприємства.

Впровадження ERP-системи є одним із ключових інструментів підвищення ефективності управління прибутком у сучасних умовах господарювання [3]. Вони забезпечують реальний контроль фінансових потоків, підвищують швидкість і точність управлінських рішень, сприяють зниженню витрат і підвищенню прозорості бізнесу. Для аграрних підприємств ERP-система стає не лише технологічним рішенням, а й стратегічним фактором забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Таким чином, ERP-система перетворює управління прибутком на динамічний процес, що ґрунтується на достовірних даних, а не на застарілій звітності.

3.3. Оптимізація управління прибутком для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства

Оптимізація використання прибутку - це управлінські рішення щодо раціонального розподілу прибутку між реінвестування у виробництво, формування резервів, виплатою дивідендів тощо. Метою є зниження фінансових ризиків, забезпечення платоспроможності та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування, у підсумку підвищити фінансово-економічну безпеку.

За допомогою даних, які були проаналізовані в підрозділі 2.1 встановлено, що прибуток ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» розподілявся між кількома ключовими напрямками: формування резервного капіталу (зросло з 2185 тис.грн у 2020 р. до 6815 тис.грн у 2024 р.); інвестування у активи підприємства (зростання вартості основних засобів і біологічних активів); покриття поточних потреб підприємства.

Разом з тим, рівень ліквідності підприємства залишається недостатнім, оскільки частка грошових коштів у структурі активів є дуже низькою 26000 грн в 2024 році. Це створює ризики у забезпеченні оперативної платоспроможності.

Таким чином, хоча підприємство має позитивну динаміку власного капіталу та прибутковості та відсутність достатніх резервів ліквідних активів знижує рівень економічної безпеки.

На основі проведеного аналізу пропонується модель оптимального розподілу прибутку ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» (табл.3.3).

Таблиця 3.3

Орієнтовна структура оптимального використання прибутку підприємства

Напрямок використання	Поточна частка (2024 р.), %	Рекомендована частка, %	Очікуваний ефект
Реінвестування	55	45	Модернізація виробництва, підвищення продуктивності
Формування резервного капіталу та виплат за паями	25	30	Підвищення фінансової стійкості, захист від криз
Виплата дивідендів	15	10	Забезпечення лояльності власників
Інновації та цифровізація	5	15	Підвищення конкурентоспроможності, зниження витрат

Джерело: сформовано автором

Проведемо обґрунтування запропонованої оптимізації використання прибутку.

Реінвестування у виробничі активи (рекомендовано 45% замість поточних 55%). У 2020-2024 рр. підприємство вже значною мірою вкладало прибуток у основні засоби (їхня частка у структурі майна у 2024 р. становила понад 65). Це дозволило зміцнити виробничий потенціал. Водночас надмірна концентрація коштів у необоротних активах знижує ліквідність та гнучкість підприємства. тому зменшення частки реінвестування до 45% дозволить зберегти темпи модернізації, але водночас вивільнити ресурси для інших стратегічно важливих напрямів.

Формування резервного фонду та виплат за паями (рекомендовано 30% замість 25%). У 2024 р. частка грошових коштів та їх еквівалентів у структурі активів склала лише 0,14%. Це свідчить про надзвичайно низький рівень ліквідності. Для забезпечення фінансово-економічної безпеки необхідно збільшити частку прибутку, що спрямовується на резерви, зокрема у вигляді грошових коштів чи високоліквідних активів. Це забезпечить підприємству мати «подушку безпеки» для покриття непередбачуваних витрат у разі падіння врожайності, коливань цін або форс-мажорів (воєнних ризиків чи кліматичних катаклізмів).

Виплата дивідендів (рекомендовано 10% замість 15%). Підприємство відноситься до категорії малих аграрних господарств, де власники часто є і керівниками. Зменшення дивідендних виплат до 10 % не знизить лояльності власників, оскільки вони зацікавлені у довгостроковій стабільності та розвитку господарства. Натомість скорочення цієї частки дозволить більше ресурсів спрямувати на резерви та інновації, що сприятиме підвищенню фінансових стійкості у майбутньому.

Інновації та цифрофізація (рекомендовано 15% замість 5%). У сучасних умовах господарювання конкурентоспроможність аграрних підприємств значною мірою залежить від впровадження інновацій – систем точного землеробства, автоматизованого моніторингу посівів, сучасних засобів

захисту рослин та добрива. Станом на 2024 р. ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» приділяло цьому мінімальну увагу (лише 5% прибутку). Збільшення фінансування інновацій до 15% дозволить знизити виробничі витрати, підвищити врожайність і якість продукції, а також забезпечити стійкі конкурентні переваги на ринку.

Запропонований розподіл прибутку є оптимальним для ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» з огляду на необхідність:

- підтримувати високий рівень виробничого потенціалу;
- забезпечити достатню ліквідність та створення фінансових резервів;
- обмежити поточне споживання на користь довгострокових інвестицій;
- прискорити цифровізацію та впровадження інновацій у сільськогосподарське виробництво.

Таким чином, зміцнення акцентів із надмірного реінвестування у необоротні активи на резерви та інновації дозволить підвищити рівень фінансово-економічної безпеки підприємства, зробивши його стійким до зовнішніх та внутрішніх ризиків.

За допомогою математичного моделювання в програмі Excel Solver здійснимо оптимізацію розподілу прибутку ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» - з чіткими змінними, обмеженнями, цільовими функціями та числовою ілюстрацією за даними 2024 р.

Позначимо частки розподілу чистого прибутку (Pp) у виробничі активи за напрямками:

x_1 – реінвестування;

x_2 – формування резервного капіталу та виплат за паями;

x_3 – виплата дивідендів;

x_4 – інновації та цифровізація.

Умова: $x_1 + x_2 + x_3 + x_4 = 1$, $x_i \geq 0$

Цілі – критерії безпеки. Формуємо інтегральний індекс фінансово-

економічної безпеки як зважену суму чотирьох ефектів:

1. Ліквідність / резерв

$$L(x_2) = \min \left(1, \frac{Px_2}{L^*} \right),$$

де,

L^* - ціль накопичення грошового буфера.

Практичний орієнтир для малих аграрних підприємств – 10 % річних витрат, тобто $L^* \approx 0,1 * C = 396$ тис. грн. За одним рік доцільно покривати частку цілі, надлишок понад 1 не дає додаткового балу (насичення).

2. Стійкість/підтримка виробничого потенціалу (CAPEX):

$$S(x_1) = \min \left(1, \frac{Px_1}{I_{min}} \right),$$

де,

I_{min} – мінімально необхідні інвестиції для підтримки потужностей.

$$I_{min} \approx 0,03 * 9346 = 280 \text{ тис. грн}$$

3. Інновації/ефективність:

$$N(x_4) = \alpha * P x_4$$

де,

α – очікуваний ефект інновацій у вигляді економії витрат у наступному періоді на 1 грн інвестицій. За обережною оцінкою точного землеробства $\alpha=0,8$ (1 грн інновацій – 0,8 грн щорічної економії, що близько до 20 % IRR за 2-3 роки).

4. Задоволення власників (дивіденди):

$$D(x_3) = -\beta * \max(0, D_{min} - Px_3),$$

Для малого фермерського господарства прийємо прийємо не менше 10% прибутку як компроміс: $D_{min} = 0,1P$. β – ваговий штраф за невиконання.

Тоді інтегральний індекс:

$$\max S(x) = \omega_L L(x_2) + \omega_S S(x_1) + \omega_N N(x_4) + \omega_D D(x_3).$$

Обмеження політики (нормативи безпеки):

- мінімум дивідендів $x_3 \geq 0,1$ (щоб зменшити ризик конфлікту інтересів і підвищити дисципліну);

- мінімум інновацій $x_4 \geq 0,1$ (щоб не «з'їдала» інфляція технологічну відсталість);
- мінімум резерву $x_2 \geq 0,2$ (щоб реально рухатися до L^* за 2 роки);
- верхня межа CAPEX $x_1 \leq 0,5$ (щоб не «перекачати» в необоротні активи на шкоду ліквідності);
- прості межі $0 \leq x_i \leq 1$, (сума = 1).

Границі відображають фактичну структуру балансу – дуже низька ліквідність і висока частка необоротних активів – пріоритет резервів та інновацій, без «перегріву» CAPEX.

Для середнього рівня економічної безпеки і низької ліквідності ставимо вищу вагу ліквідності та підтримуючого CAPEX.

$$\omega_L = 0,35, \quad \omega_S = 0,30, \quad \omega_N = 0,25, \quad \omega_D = 0,10$$

Покажемо, що вибір

$$x_1 = 0,45, \quad x_2 = 0,30, \quad x_3 = 0,10, \quad x_4 = 0,15.$$

є ефективним у межах вказаних обмежень і дає високий індекс безпеки.

Відповідно проведемо розрахунок обсягів (тис.грн):

- CAPEX $Px_1 = 627 * 0,45 = 282$
- резерв $Px_2 = 627 * 0,30 = 188,1$
- дивіденди $Px_3 = 627 * 0,10 = 62,7$
- інновації $Px_4 = 627 * 0,15 = 94,1$

Проміжні бали:

- $L^* = \min\left(1, \frac{188,1}{396}\right) = 0,475$
- $S = \min\left(1, \frac{282}{280}\right) = 1,007 \Rightarrow 1$
- $N = \alpha * 94,1 = 0,8 * 94,1 = 73,5$
- D : вимога $D_{min} 0,1P = 62,7$ ми її виконуємо \Rightarrow штрафу не має (D_0)

Індекс у зважених балах:

$$S = 0,35 * 0,475 + 0,30 * 1 + 0,25 * 73,3 + 0,10 * 0 = 0,166 + 0,30 + 18,825 \approx 19,29$$

Що означає практично:

- ліквідність закривається приблизно 47,4% однорічної цілі резерву

(369 тис.грн). за 2 роки зберігаючи $x_2 = 0,30$ і подібний рівень прибутку, досягнемо 95% цілі (безпечний буфер $\approx 10\%$ витрат);

- підтримуючий CAPEX покриваємо «порогову» потребу підтримки потужностей (≈ 280 тис.грн) без «перекачування» в основні засоби;

- інновації – 94 тис.грн дають очікувану економію витрат ≈ 75 тис.грн/рік, що на рівні $\approx 1,9\%$ від собівартості 2024 р. (3959 тис.грн) – реалістичний і вагомий ефект;

- дивіденди – 10% зберігають баланс інтересів власників та реінвестування.

Перевірка чутливості:

- якщо прибуток падає на 30% (до ≈ 439 тис.грн), першим переглядаємо x_1 0,40 і тимчасово обмежуємо дивіденди до 0,08, зберігаючи $x_2 \geq 0,30$ та $x_4 \geq 0,12$ – пріоритет ліквідності й інновацій, щоб швидше відновити ефективність;

- якщо прибуток зростає до рівня 2023 р. (5529 тис.грн), дозволено підвищити x_2 до 0,35, щоб швидше закрити цільовий буфер і повернути дивіденди до 0,12 без втрати надійності;

- якщо амортизація збільшилася (I_{min}), збільшуємо верхню межу x_1 до 0,55 і тимчасово зменшуємо x_2 до 0,25, але тільки після досягнення половини цілі резерву.

Отже, узагальнюючи проведені розрахунки, констатуємо, що запропонована модель – це практичний *LP/goal programming* інструмент, який: формально узгоджує цілі безпеки (ліквідність, підтримка потужностей, інноваційна ефективність, дивідендна дисципліна), дає числово обґрунтований план (45%/30%/10%/15%) для 2024 р., легко масштабується на наступні роки та чутлива до змін прибутку/ризиків.

Висновки до третього розділу

1. Визначено рекомендації для оптимізації рівня управління прибутком підприємства за якісної підтримки ефективного рівня фінансово-економічної безпеки, які передбачають: бюджетування та планування прибутку, аналіз рентабельності продукції, кошторис витрат, управління грошовими потоками, фінансова аналітика.

2. Запропоновано структуру формування фінансової стратегії підприємства, яка передбачає комплекс принципів, цілей, інструментів та методів управління фінансовими ресурсами, спрямований на забезпечення стабільного розвитку, підвищення ефективності використання капіталу та підтримки фінансово-економічної безпеки.

3. За допомогою АВС-аналізу визначено пріоритет вирощування сільськогосподарської продукції. Пріоритетним для господарства є вирощування культур Категорії А (пшениця)– дана продукція дає найбільший обсяг виручки від реалізації, не зважаючи на сезонний попит споживачів; категорія В (соняшник) – мають потенціал до переходу до категорії А, але має вплив коштовність внесення добрив після збирання врожаю соняшника; категорія С - рапс, від його реалізації господарство має найменший обсяг виручки, орієнтовані.

4. Встановлено, що контроль у сфері управління прибутком розглядається як комплексна діяльність, спрямована на перевірку достовірності формування доходів і витрат, оцінку ефективності використання фінансових ресурсів, а також виявлення та мінімізацію ризиків. Одним із найбільш ефективних інструментів у цьому контексті виступають ERP-системи - інтегровані програмні комплекси, що дозволяють управляти усіма бізнес-процесами підприємства включаючи фінанси, виробництво, збут, логіку та персонал. Продемонстровано можливості ERP-систем у моніторингу прибутку в реальному часі.

5. Для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки доцільним є впровадження системного підходу до використання прибутку, що передбачає: формування антикризового резерву - створення спеціального

фонду для покриття збитків у разі несприятливих ринкових умов; реінвестування у модернізації виробництва- спрямування частини прибутку на оновлення основних засобів, використання сучасної техніки та впровадження інноваційних технологій; диверсифікація напрямів інвестування – інвестиції у зберігання та переробку продукції, що зменшить залежність від коливання цін на сировину; оптимізація політики щодо виплат - встановлення гнучкого механізму виплат, який враховує потреби підприємства у розвитку.

6. Використання математичного моделювання та інтегрального індексу фінансово-економічної безпеки дозволяє формалізувати оптимальні частки розподілу прибутку, враховуючи мінімальні потреби у капітальних та виробничих інвестиціях ($I_{min} = 280,38$ тис. грн), необхідного резерву ($L = 395,9$ тис. грн) та коефіцієнта ефективності інновацій (*коефіцієнт* $\alpha = 0,8$), що створює надійну основу для стратегічного розвитку підприємства в умовах нестабільного ринку.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що ефективна система управління прибутком сприяє забезпеченню фінансово-економічної безпеки підприємства, що є особливо важливим в умовах нестабільного ринкового середовища, зростаючої конкуренції та ризиків. Виділено основні етапи управління прибутком: аналіз прибутковості, планування прибутку, формуванні і розподіл прибутку, контроль та коригування. Визначено, що методи управління прибутком підприємства – це сукупність інструментів, прийомів і заходів, які дозволяють ефективно формувати, аналізувати, прогнозувати та розподіляти прибуток з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства.

2. Запропоновано підхід щодо визначення аспектів взаємозв'язку між прибутком та складовими фінансово-економічної безпеки підприємства., що поєднує у собі функції оцінки ризиків та ефективності управління. На відміну від традиційних підходів, де прибуток розглядається у відриві від системи економічної безпеки, у даному підході він виступає ключовим фактором формування фінансової, інвестиційної, виробничої, кадрової, інформаційної та ринкової стійкості підприємства, що дозволяє виявити приховані загрози ще на етапі трансформації фінансових результатів у показники безпеки та забезпечує більш комплексне стратегічне управління розвитком підприємства

3. Комплексна оцінка фінансового стану ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича» свідчить про загалом стабільні та високі фінансові результати, що підтверджується інтегрованим показником у межах 7,17-9,21 та сталим рейтингом «А» протягом досліджуваного періоду господарство демонструє високу ліквідність і фінансову незалежність, адже коефіцієнти покриття, швидкої ліквідності та забезпеченості оборотними коштами значно перевищують нормативи, що забезпечує стійкість навіть у кризових умовах.

4. Проведений аналіз економічної безпеки ФГ «Гаженка Миколи

Олексійовича» показав, що господарство функціонує на рівні нижче середнього (2,7 бали з 5 можливих), що свідчить про наявність суттєвих ризиків та потребу в удосконаленні системи управління. Найбільш вразливими складовими виступають фінансова, інноваційно-технологічна та інформаційна безпеки. Відсутність спеціалізованого підрозділу відповідних функцій між керівництвом і спеціалістами, проте такий підхід знижує системність і ефективність захисту бізнесу.

5. Встановлено, що управління прибутком є визначальним чинником фінансово-економічної безпеки ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича». У 2021-2023 рр. господарство досягло високих фінансових результатів, однак, у 2024 р. прибуток різко знизився, що виявило вразливість господарства до зовнішніх факторів. Рівень управління прибутком можна оцінити як середній, адже відсутність системності та резервів призводить до нестабільності.

6. Визначено рекомендації для оптимізації рівня управління прибутком підприємства за якісної підтримки ефективного рівня фінансово-економічної безпеки, які передбачають: бюджетування та планування прибутку, аналіз рентабельності продукції, кошторис витрат, управління грошовими потоками, фінансова аналітика.

7. Запропоновано структуру формування фінансової стратегії підприємства, яка передбачає комплекс принципів, цілей, інструментів та методів управління фінансовими ресурсами, спрямований на забезпечення стабільного розвитку, підвищення ефективності використання капіталу та підтримки фінансово-економічної безпеки.

8. За допомогою ABC-аналізу визначено пріоритет вирощування сільськогосподарської продукції. Пріоритетним для господарства є вирощування культур Категорії А (пшениця)– дана продукція дає найбільший обсяг виручки від реалізації, не зважаючи на сезонний попит споживачів; категорія В (соняшник) – мають потенціал до переходу до категорії А, але має вплив коштовність внесення добрив після збирання

врожаю соняшника; категорія С - рапс, від його реалізації господарство має найменший обсяг виручки, орієнтовані.

9. Встановлено, що контроль у сфері управління прибутком розглядається як комплексна діяльність, спрямована на перевірку достовірності формування доходів і витрат, оцінку ефективності використання фінансових ресурсів, а також виявлення та мінімізацію ризиків. Одним із найбільш ефективних інструментів у цьому контексті виступають ERP-системи - інтегровані програмні комплекси, що дозволяють управляти усіма бізнес-процесами підприємства включаючи фінанси, виробництво, збут, логіку та персонал. Продемонстровано можливості ERP-систем у моніторингу прибутку в реальному часі.

10. Для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки доцільним є впровадження системного підходу до використання прибутку, що передбачає: формування антикризового резерву - створення спеціального фонду для покриття збитків у разі несприятливих ринкових умов; реінвестування у модернізації виробництва- спрямування частини прибутку на оновлення основних засобів, використання сучасної техніки та впровадження інноваційних технологій; диверсифікація напрямів інвестування – інвестиції у зберігання та переробку продукції, що зменшить залежність від коливання цін на сировину; оптимізація політики щодо виплат - встановлення гнучкого механізму виплат, який враховує потреби підприємства у розвитку.

11. Використання математичного моделювання та інтегрального індексу фінансово-економічної безпеки дозволяє формалізувати оптимальні частки розподілу прибутку, враховуючи мінімальні потреби у капітальних та виробничих інвестиціях ($I_{min} = 280,38$ тис. грн), необхідного резерву ($L = 395,9$ тис. грн) та коефіцієнта ефективності інновацій (*коефіцієнт* $\alpha = 0,8$), що створює надійну основу для стратегічного розвитку підприємства в умовах нестабільного ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башинська І.О., Валянська А.О., Гомонюк Г.І. Управління ризиками як напрям забезпечення конкурентоспроможності підприємств. *Молодий вчений*. 2019. №. С. 413-416.
2. Белінська С.М., Крисіна І.О. Управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. DOI: <https://doi.org/10.3/2307-2105-2022.1.16>
3. Білоус С. П., Власенко А. Ю. Управління ризиками на підприємстві. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №8. С. 17-21.
4. Бірченко Н., Руденко С., Ряснянська А. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник*. 2022. №13. С 191-197.
5. Богацька Н. М., Кузьменко М. М. Прибуток підприємства як рушійна сила функціонування ринкової економіки. *Вісник ХНУ*. 2025. Хмельницький, 2018. С. 102-105.
6. Богацька Н. М., Кричевська О. А. Організаційно-економічний механізм забезпечення прибутковості підприємства. *Молодий вчений*. 2025. №12. С. 655- 658.
7. Богуславська С. І., Бондар Ю. В., Фесун С.О. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень ризик-орієнтовного стратегічного управління в умовах цифровізації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 3 (12). С 3-7.
8. Бойко В., Годованець В. Структуризація наукових підходів до визначення сутності економічної безпеки підприємства. *Development Service Industry Management*. 2024. № 3. С. 14-18.
9. Василішин С. І., Гнатишин Л. Б., Прокопишин, О. С. Економічна безпека як складова обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами. *Таврійський науковий вісник*. 2022. С.110-120.

10. Васільєва Л.М., Петрова Д.А. Облікова інформація як важливий інструмент управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. № 2(38). С. 125-132.
11. Васільєва Л.М., Земляний М. Управління ризиками в контексті стратегії антикризового управління. *Економіка: реалії часу*. 2023. № 6. С.14-21.
12. Вітлінський В. В. Системне використання об'єктивних показників ризику у фінансово-економічній сфері. *Фінанси України*. 2000. № 12. С. 16–24.
13. Внукова Н.М., Смоляк В.А. Базова методика оцінки економічного ризику підприємств. *Фінанси підприємств*. 2022. № 10. С. 15-21
14. Воронкова Т.Є., Безпалько Н.Ю. Шляхи підвищення прибутковості підприємства в умовах нестабільного середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 19. С. 42–44.
15. Гаженко М. Управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки. *Фінансово-економічна безпека: теоретико-методичні засади та практичні інструменти управління* : монографія / за заг. ред. Губарик О.М., Васільєвої Л.М. Дніпро: ДДАЕУ, 2025. С.318-326.
16. Гаженко М. Особливості управління прибутком підприємства для підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки. *Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 8-9 травня 2025 р.* ДДАЕУ, Дніпро, 2025. С. 137-139.
17. Гіржева О.М., Бірченко Н.О. Стратегічний інструментарій ризик-менеджменту підприємств аграрної сфери. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2017. Вип. 185. С. 115-123.
18. Гірна О.Б. Локальні та глобальні аспекти формування доданої

вартості у ланцюгу поставок. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. №1. С 22-28.

19. Гудзь Ю., Джерелюк Ю., Кравчик Ю. Етапи формування маркетингової стратегії підприємства. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 197–203.

20. Дашко І.М. Зasadничі імперативи формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 1. С. 259.

21. Дуляба Н. І., Корнілов С. О. Значення прибутку підприємства в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 20212. № 22. С. 138- 143.

22. Єпіфанова І.Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка та суспільство*. 2025. № 3. С. 189–192.

23. Калюжна Ю.В. Аналіз ризиків у системі актикризового управління підприємствами машинобудування. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 2. С. 33-39.

24. Квашук Д.М. Організаційні заходи з інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємств з використанням технічних засобів обробки інформації. *Університетські наукові записки*. 2025. № 1. С.232-243.

25. Коверга С.В., Крутогорський Я.В., Попова Г.В. Формування системи управління інноваціями: підходи, принципи, розвиток. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №7. С 23-31.

26. Корбутяк А., Привалов А. Управління прибутком підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*, 2023. №5. С. 149-153.

27. Коробцова Д. Фінансово-економічна безпека підприємства і принципи її забезпечення. *Актуальні питання забезпечення фінансової безпеки держави в умовах глобалізації*. Харків. 2022. С. 180-184.

28. Краєвський В. М.; Муравський О. Ю. Інформаційна підтримка систем обліково-аналітичного та контрольного забезпечення управління

операціями трансфертного ціноутворення. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 7. С 32-40.

29. Кубай О.Г., Заставнюк О.А. Удосконалення фінансово-економічної безпеки в системі антикризового управління аграрного підприємства. *Агросвіт*. 2022. № 4. С. 68-78.

30. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління прибутком підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. №1. С. 120–128.

31. Лебедко С.А. Формування механізму забезпечення економічної безпеки транспортних підприємств. *Економіка та держава*. 2020. №8. С.89-94.

32. Лірко Т.В. Інтеграція ризик-орієнтованого управління проєктами в сучасні бізнес-моделі. *Бізнес-інформ*. 2024. №1. С. 383-391.

33. Майборода О. Є., Сукрушева Г. О., Куліш Є. В. Теоретична сутність категорії «прибуток підприємства». *Економіка і суспільство*. 2020. №10. С. 310- 313.

34. Новіченко Л. С., Свирида О. А. Фінансова безпека підприємства як основа фінансової безпеки держави. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №4. С. 27-31.

35. Павлюк І.О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 1. С. 84–88.

36. Павлишенко М. М., Сивуля Л. А. Значення прибутку підприємства в ринковій економіці. *Науковий вісник*. 2020. №17.4. С.172–174.

37. Пильнова В.П., Гавриш О.М., Капелюшна Т.В. Формування системи управління підприємницькими ризиками. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 24. С. 51–57.

38. Сабліна Н. В., Кузенко Т. Б., Литовченко О. Ю. Реалізація контролінгу в промисловому бізнесі України. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 8. С. 188-198.

39. Скибенко Т.С., Чемерис М.В. Формування стратегії управління прибутком підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2021. № 6 (51), ч. 2. С. 152–160.
40. Слободяник Ю., Багацька К., Корбутяк А. Ефективність формування капіталу підприємств комунального господарства: випадок України. *Незалежний журнал управління та виробництва*. 2021. № 12(3). С. 349–358.
41. Старенька О. Оцінка ризиків як компонент системи внутрішнього контролю підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2019. №9-10 (272-273). С. 127-145.
42. Субботович, Ю. Л. Прибуток у господарській діяльності підприємницьких структур. *Фінанси України*, 2024. № 12. С. 39–46.
43. Шаранов Р.С. Алгоритм антикризового управління підприємства. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2021. Вип. 6 (39). С. 288-296.
44. Халіна В.Ю., Абеленцев Є.В. Теорія адаптації бізнесу до умов невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-6>
45. Чайкіна А.О. Впровадження цифрового інструментарію антикризового менеджменту як основи підвищення економічної безпеки підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. №10. С. 213-218.
46. Чайкіна А. Особливості інтеграції ризик-менеджменту в систему управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1337>
47. Чернишова Л.І., Бондар К.Р., Красіловська Л.О. Особливості управління ризиками в умовах дії воєнного стану: моделі поведінки сучасних підприємств. *Збірник наукових праць ОНЕУ*. 2024. №3-4 (316-317). С. 126-136.
48. Шапуров О.О., Коваленко О.В., Стоєв В.Л. Прогнозування

індикаторів сталого розвитку на основі інструментів цифровізації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. №6. С. 184-192.

49. Budiakova O., Tsarenok D. Innovative solutions for enterprise personnel in the digital economy. *Innovative solutions in modern science*. 2019. № 6 (33). P. 5-18.

50. Lindner J. The Most Surprising Risk Management Statistics And Trends in 2024. URL: <https://gitnux.org/risk-management-statistics/>

ДОДАТКИ

Комплексна оцінка фінансового стану ФГ «Гаженка Миколи Олексійовича»

Показники	2020р.		2021р.		2022р.		2023р.		2024р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
Показники ліквідності											
Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	2,20	10	6,60	10	8,60	10	14,48	10	7,92	10	8
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,12	10	3,20	10	4,20	10	10,87	10	3,53	10	8
Показники ділової активності											
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів (тривалість одного обороту дебіторської заборгованості)	74,74	9	122,56	6	141,88	5	69,16	9	190,77	3	8
Період оборотності запасів, днів	197,00	3	162,44	4	143,74	6	187,97	4	217,61	2	8
Період оборотності активів, днів	508,26	6	325,92	9	463,49	7	372,57	8	622,10	4	8
Показники фінансової незалежності											
Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	2,14	10	0,11	10	4,65	10	6,50	10	0,02	10	8
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	96,58	10	99,85	10	93,10	10	87,37	10	99,96	10	8
Показники рентабельності											
Рентабельність продажу, %	5,32	2	43,24	10	34,64	10	41,55	10	23,08	10	9
Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	1,13	4	14,33	10	8,07	10	12,04	10	4,01	9	9
Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	1,19	4	14,45	10	8,54	9	12,54	10	4,01	7	9
Інтегрований показник фінансового стану	7,17		8,98		8,88		9,21		7,89		-
Рейтинг фінансового стану	A		A		A		A		A		-